KATAR PARALARI

Hazırlayan
Muhammed Abdullah Sadık

Proje Sorumlusu
İbrahim Cabir El-Cabir

Çeviri
Dr. İbrahim Mekki

KATAR PARALARI

KATAR PARALARI
Yayınlayan: Kültür Bakanlığı, Katar
Yayın ve Tercüme İdaresi, Yayın Birimi
e-posta: rs@moc.gov.qa
Doha – Katar

Hazırlayan : Muhammed Abdullah Sadık
Proje Sorumlusu : İbrahim Cabir El-Cabir
Arapça Dil Editörü : Münâ Muhammed Ebu Sıyam
Mizanpaj : Dina El Şelalde
Çeviri : Dr. İbrahim Mekki
Redaksiyon : Yakup Caymazoğlu

Proje Genel Koordinatörü: Şeyha Raşid el-Kuvari

Katar Kütüphane Kodu : 2024 / 849
ISNB Kodu: 2789927173059

Katar Milli Matbaası
Tüm hakları saklıdır.
(Yayıncının yazılı onayı olmaksızın kitabın tümüyle ya da bir bölümüyle yayımlanması, veri kurtarma yöntemiyle depolanması veya herhangi bir şekilde çoğaltılması yasaktır)

KATAR PARALARI

Hazırlayan
Muhammed Abdullah Sadık

Proje Sorumlusu
İbrahim Cabir El-Cabir

Çeviri
Dr. İbrahim Mekki

Redaksiyon
Yakup Caymazoğlu

İÇİNDEKİLER

6 **Ön Söz :**

9 **Birinci Bölüm: Tarihi Arka Plan**

15 **İkinci Bölüm: Eserler ve Müzeler**

21 **Üçüncü Bölüm: Katar'da Para Kullanımının Tarihçesi**

27 **Dördüncü Bölüm: Geçmişte Kullanılan Para Türleri**

39 **Beşinci Bölüm: Para İşlemleri**

58 **Altıncı Bölüm: Katar Riyali Sürümleri**

102 **Teşekkür ve Minnettarlık:**

103 **Kaynakça:**

ÖN SÖZ

Güvenilir tarih kaynağı olma özelliği taşıyan para; bir devletin maddi, iktisadi ve medeni açıdan sahip olduğu gücü ortaya koymakta, izlemekte olduğu politikayı yansıtmakta, gelişmişlik ve refah seviyesini göstermektedir.

Katar devleti geçtiğimiz yüzyılın ortalarından itibaren ekonomisini güçlendirerek kalkınma hamlelerine başlamış, aynı zamanda devletin bağımsız kimliğini sağlamlaştırmak adına kendi parasını basmıştır. Devletin mali, iktisadi ve siyasi işlemlerde bağımsızlığını vurgulayan ve gerekli güvenlik standartlarına uygun biçimde basılan Katar'ın milli para birimi riyal, çeşitli sürümleriyle piyasaya sürülmüştür. Petrolün bulunmasından günümüze dek yaşanan ekonomik gelişmelere paralel olarak farklı sürümleri basılan Katar riyali, kalkınma hamlesinin ilk yıllarından gelişmiş ülkeler düzeyine ulaşıncaya kadar ülkenin kat ettiği mali durumu ve paranın gelişim evrelerini yansıtmaktadır.

Bu kitap, Katar'da önceleri kullanılan ve son sürümü 2020'de basılan paraları konu almaktadır. Bununla birlikte kitap, bizlere Katar tarihinin farklı dönemlerinden bilgiler sunmaktadır. Arap Yarımadası'ndaki zanaatlar, bölgenin kaynakları, asırlar boyu ilk medeniyetlerle olan mali ilişkiler, iktisadi hayatta önemli rol oynayan tarihi mekânlar, tarihe şahitlik eden çeşitli eser ve sikkeler, Katar müzeleri, o müzelerde bulunan sikkeler, Katar Devleti'nde basılan çeşitli paralardan örnekler, para akışı, ekonomide kullanımı, Hindistan Rupisinin tedavüle girmesi ve ardından temel para birimi olarak Katar riyalinin kullanım serüvenini bizlere anlatmaktadır.

Dünyanın neresinde olursa olsun para, her devletin kültürel kimliğini yansıtmaktadır. Katar'da da riyalin madeni ve kâğıt sürümleri üzerinde ülkenin sembollerini görmek mümkündür. Bu sembollerin bazıları; ülke bayrağı, ulusal arması ve doğuyu yansıtan resimlerdir. Ayrıca denizcilik mirasını simgeleyen gemi ve inci midyesi, göçebe mirasını simgeleyen çadır, başkent Doha'nın farklı mimari yapıtları ile bilinen en eski camilerinden olan çok kubbeli Ebu Kubeyb Camisi, deve, Arap atı ve Arap antilobu gibi doğal hayatı simgeleyen motifler de Katar riyalindeki diğer ulusal simgelerdendir.

Paralar, ayrıca Katar Devleti'nin çağdaş kalkınmasının birer tezahürüdürler. Zira ülkenin ekonomik ve kentsel gelişimini paralarda görmek mümkündür. Örneğin Lusail, Şule Kulesi, Sidre Tıbbı Araştırmalar Merkezi, Eğitimkent, Katar Ulusal Müzesi, İslam Sanatları Müzesi, petrol rafinerisi, doğalgaz gemisi ve "Leffan Burnu" limanına ait görüntüler paralarda yer almaktadır.

Altı bölümden oluşan bu eser, Katar'da eskiden kullanılan paralar ile günümüzde dolaşımda olan paraları anlatmakta, bunların görünümlerine, özelliklerine ve basımı ile ilgili bilgilere yer vermektedir.

Yazar

5 DIRHAMS
٥
دراهم
STATE OF QATAR

BİRİNCİ BÖLÜM
TARİHİ ARKA PLAN

KATAR TARİHİNE BAKIŞ

Katar Devleti, Batı Asya'da yer alan Arap yarımadasında yer almaktadır. Yaklaşık 11.437 km^2'lik[1] yüzölçümü ile Basra Körfezinin batı sahil şeridinde 160 km'lik uzunluğuyla yarımada şeklindedir. Katar, Arap Körfezinin batı yakasının kuzeyi ile güneyi arasında bir bağlantı noktası olmakla beraber, Arap yarımadasının iç bölgelerine açılan kapısıdır. Katar yarımadasında bulunan koy ve körfezler, en eski çağlardan beri yerleşim merkezi olarak kullanılmış ve Arap yarımadasının ilk dönem medeniyetleriyle iletişim halinde olmuştur.

Katar toprakları üzerinde erken çağlarda birkaç yerleşim merkezi kurulmuştur. Yarımadanın farklı bölgelerinde yapılan kazı ve arkeolojik çalışmalar, Katar'daki kültürel, beşeri ve ekonomik etkileşim yerlerinin varlığına işaret ederken, Katar'ın tarihi ve coğrafi bütünlüğünü gözler önüne sermektedir.

Son dönemde yapılan arkeolojik kazılar, eski dönemlere ait çok sayıda tarihi yaşam alanlarının toprak altında olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Çevrede bulunan çakmak taşı ham maddesi kullanılarak yapılan ilkel zanaatlar, birer delil niteliğindedir. Genelde avcılıkta kullanılan elle şekillendirilmiş ok, mızrak ucu benzeri dönemin silah başlıkları ile deri yüzmede kullanılan bıçaklar bu maddeden imal edilmiştir. Kazılar sonucu elde edilen bulguların kaç yıllık oldukları radyokarbon tekniğiyle belirlenmeye çalışılmıştır. Buna göre tarihi açıdan bölge, dönemlere ayrılmıştır. Paleolitik dönem, M.Ö. 50 binli yıllara kadar uzanan ilk taş devridir. Sonra Mezolitik dönem, M.Ö. 20 binli yıllara uzanan Orta Taş Çağıdır. Ümmü'l-Mâ, Râs Üveynât Ali, Lusail, Üm Tâka, Hüceycib ve Râs, Matbah gibi bölgeler Katar'da taş devrinin yerleşim yerlerindendir . El Mezrûa ise Maden Taş Çağına ait Katar'ın önemli tarihi yerlerinden sayılmaktadır. O çağda insan, çevresinde bulunan ham metalleri eriterek şekil vermeye başlamıştır. Katar'da yapılan arkeolojik çalışmalarda M.Ö. 2. ve 7. yüzyıllara ait mezarlıklar da bulunmuştur. Kazılarda bir kılıç ile 35 ok bulunmuştur. Ayrıca Lusail bölgesinde M.Ö. 3. yüzyıla ait bronz ok keşfedilmiştir.

Katar'daki Arkeolojik buluntular, yarımadadaki eski yerleşim yerlerinin varlığı ile buraların Mezopotamya ve Basra körfezi bölgesinde var olan diğer medeniyetler ile olan bağlarına ve Ubeydiler dönemine uzanan ticari ilişkilerine tanıklık etmektedir. Ubeydi Medeniyeti ise Irak'taki "Tel Ubeyd" bölgelerinde ortaya çıkan ve tüm yakın doğuya yayılan bir medeniyettir. Çömlekçi çarkını icat eden Ubeydiler, Bakır Taş Çağında Ur krallığı ve Sümer medeniyetinin ilk dönemlerinde ortaya çıkmışlardı. O döneme ait "Ubeydi Çömleği" adıyla bilinen çömleklerin özelliği, sert ve geometrik süslere sahip kurşunla kaplı olmasıdır. Bu tür çömlekler, arkeolojide M.Ö. 5300'lü yıllara kadar uzanması hasebiyle dünyanın en eski çömleklerinden kabul edilmektedir[2]

Katar'ın Ortadoğu'daki eski medeniyetler ile olan ilişkilerine şahit olan mevkilerden Ubeydi dönemine ait Al Daasa bölgesi ve Al Khor tepeleri bulunmaktadır. Oralarda yapılan kazılarda Ubeydi Çömleğine ait parçalar bulunmuştur.

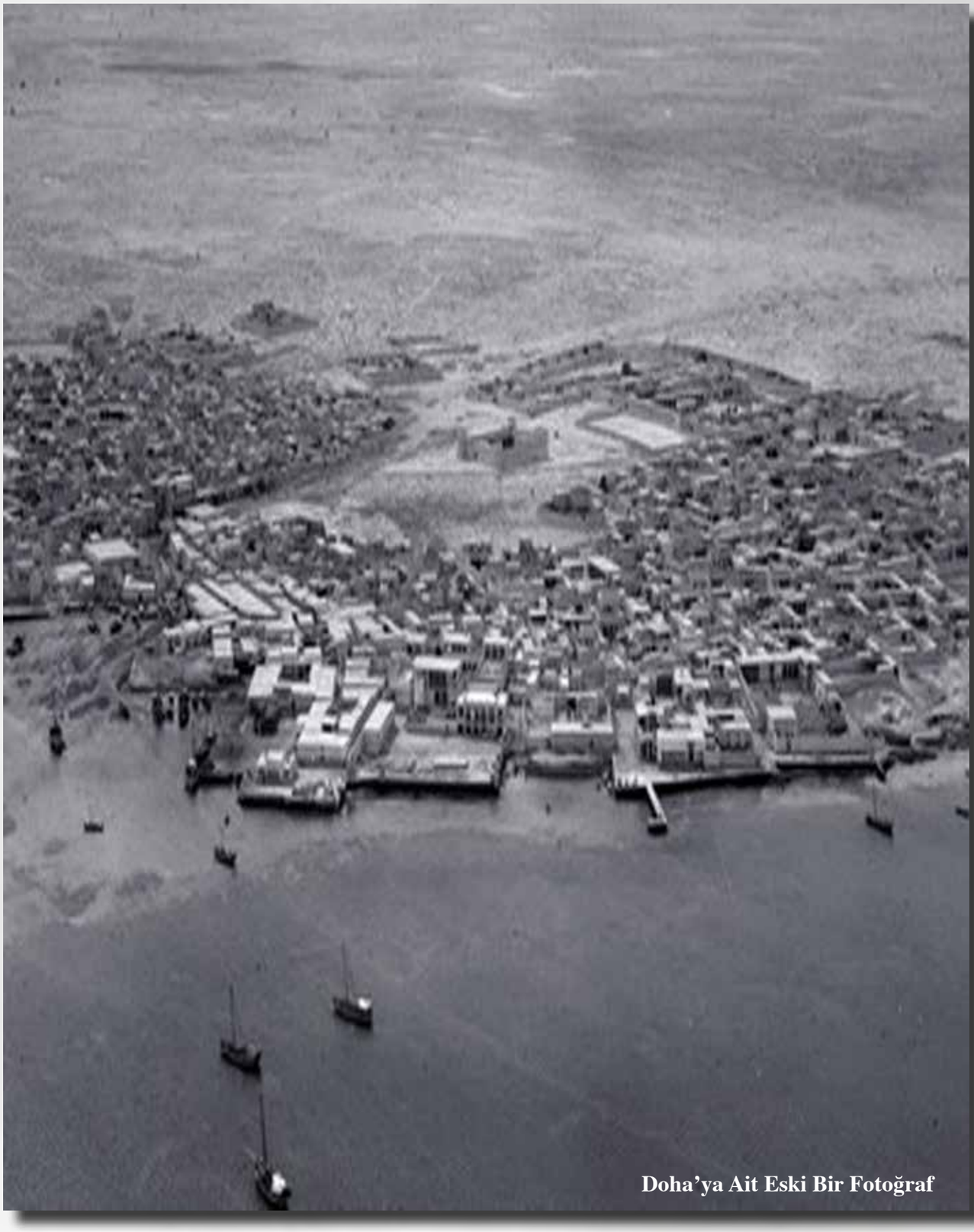
Ayrıca Al Khor şehrinin karşında yer alan Bin Gannam adası da, söz konusu kültürel bağa tanıklık etmektedir. Çünkü ada, "Murex" deniz salyangozundan elde edilen doğal boyaların imalat merkezi idi. Öyle ki; kumaşlara mor rengi vermek için kullanılan boyanın kaynağını Bin Gannam adası oluşturmaktaydı. Bu da Katar'ın denizden çıkarıp imal ettiği ürünleri deniz yoluyla farklı memleketlere ihraç ettiğinin bir kanıtıdır [3]

Kâmûs-i Muhît kitabına göre İslamiyet'e kadarki dönemde Arap yarımadasının en asil develeri Katar'a atfedilmekteydi. Çok eskiden beri Arap coğrafyasında bu tür devlerin alınıp satıldığı ünlü bir de pazar bulunmaktaydı. Aynı zamanda

1 - Katar fi Usûri Mâ Kable't-Târih, Dr. Münir Taha, Ulusal Kültür Sanat Miras Kurulu, Katar, 2003.

2- Lecnetü Tedvin-i Tarih-i Katar, Cilt 2, Arap Yarımadasının Doğusu Tarihi Araştırmaları Konferansı, Katar, 1977.

3- Katar ve'l-Bahr, İbrahim Fuad, Ulusal Kültür Sanat Mirası Kurulu, Katar, 2002.

Doha'ya Ait Eski Bir Fotoğraf

kılıç ve "Hatıye" adı verilen mızraklar yine Katar'da imal edilmekteydi[4]

El Ezheri; "Katariyat" kelimesinin Katar'a nispeten "safkan asil develer" anlamını geldiğini ifade etmektedir. Şair Cerîr El-Hatfî bir şiirinde şöyle demektedir:

Gecenin karanlığında kıvırcıklı develerle,

Bu hasta halimle yola çıktığımda,

Katar develerim aşkıma yürüdüğünde,

Çölleri de sarp tepeleri de aşarız elbet.

Mucemü'l-Büldân'da "Kıtr" kelimesi iyi bir şekilde imal edilmiş kırmızı renkli kalın aba anlamına gelmektedir. Bu abalar Katar'ın en meşhur giysilerindendi. Arap yarımadasında İslam'ın doğuşuna kadar olan dönem ve sonrasında Kıtr abasının yapımına devam edilmiştir[5]

Kıtr abası ile ilgili Şair Ebu Ömer bir şiirinde şöyle demektedir:

Hanzali terzi sana yün diker,

Görkemli Kıtr abası giydirir,

İslam'ın doğuşuyla birlikte Hz. Muhammed (s.a.v), İslam'ı yaymak için Arap yarımadası krallarına elçiler göndermiştir. Ashab-ı Kiram'dan El Alâ bin El-Hazrami, Hicri 628 yılında Arap yarımadasının doğusuna geldiğinde Kral Münzir bin Sâvi El-Temîmi, onun İslam'a davetini kabul ederek Müslümanlığını ilan etmiş ve beraberindeki diğer Araplar da Müslüman olmuşlardır.

Emevi ve Abbasi halifelikleri döneminde Basra Körfezi bölgelerinin diğer Müslüman toprakları nezdinde özel bir yeri vardır. Zira deniz kapısı niteliğindeki körfez sahili Umman'daki Cilfâr ile doğu ülkeleri arasında ticari ilişkilerin genişletilmesinde önemli rol oynamaktaydı.

Yapılan arkeolojik çalışmalardan elde edilen bulgular, Katar'da bulunan bazı yerler ile Basra Körfezi'ndeki İslam hilafeti devletleri arasında ekonomik ilişkiler olduğunu göstermektedir. Bu yerlerden bazıları:

Yağbi Mevkii: Katar yarımadasının kuzeybatısında bulunan, İslam tarihinin erken dönemleri olan 7. ve 8. yüzyıllara ait yerleşim yerdir. Yapılan arkeolojik kazılarda, Raşidi Halifeliğinin son yılları olan 778 yılından Emevi dönemine kadar olan döneme ait kayadan ve çömlekten yapılmış tabak ve çanaklara rastlanmıştır[6]

Merûb Mevkii: Katar'ın kuzeybatısında bulunan Merûb'da yapılan arkeolojik kazılar, burada daha önceleri dikdörtgen şeklinde bir kalenin varlığına işaret ekmektedir. Kireçtaşı ile dikilmiş üç kuleli kalenin kuzeyinde hilal şeklinde konuşlandırılan 170 hanenin kalıntılarına rastlanmıştır. Yapı şekline ve elde edilen bulgulara bakıldığında Merûb Kalesinin Abbasi dönemine ait olduğu anlaşılmaktadır. Kale içi ve çevresindeki kazılarda 13. Yüzyıl (h.9.yy)'a ait bir Fils (Madeni bakır para) ile Abbasi dönemine ait İslami motifli cam kaplama iki testi bulunmuştur.

18- 20. Yüzyıllarda Katar'da Gelir Kaynakları ve Ticaret

Katar'ın ekonomisi ekseriyetle inci dalgıçlığı ve deniz taşımacılığına dayanmaktaydı. Katar Devlet'inin kuzeybatı sahiline bakan Zübâre kenti, tarihi olayların merkezi olması hasebiyle ülke tarihinde önemli rol oynamıştır. Zübâre, Katar'daki en büyük arkeolojik bölge olması hasebiyle UNESCO tarafından son yıllarda dünya mirası listesine alındı.

4-Katar fi Usûri Mâ Kable't-Târih (Adı geçen kaynak)

5- Lecnetü Tedvin-i Tarih-i Katar, Cilt 2. (Adı geçen kaynak)

6- Delîlü-Maridi'l-Âsâri'l-Halîciyi'l-Müşterek, el-Meclisü'l-Vatani li's-Sakafeti ve'l-Fünûni ve'l-Âdâb, Devletü'l-Kuveyt, 2020.

Zübâre kenti, Arap yarımadası içerisinde Basra Körfezine açılan bir ticaret merkezi olarak adını tarihe yazdırmıştır. Basra'nın ileri gelen şahsiyetlerinden ilim adamı ve edebiyatçı Osman bin Sened, "Sebâikü'l-Asced" adlı kitabında Zübâre'yı tarif ederken "Zübâre'de yaşayanlardan alınan vergilerin düşük olması, kentin ticaretine ve şehirleşmesine olumlu katkıda bulunmuştur" demektedir.

Zübâre harabelerinde yapılan arkeolojik çalışmalarda burada 18. ve 19. yüzyıllarda bir limanın olduğu anlaşılmaktadır. Muhtemelen ticaret gemileri, limandan şehrin içine uzanan su kanalına girerek demir atmakta ve yüklerini indirmekteydi. Ayrıca Arkeolojik kazılarda dalış taşı, taş çapa, dalgıç kutusu ve incinin çıkarıldığı midye kabukları bulunmuştur. Yani burada dalışın yapıldığına dair kalıntılar ve malzemeler keşfedilmiştir.

Zübâre çarşısı, kentin güneyinde yer almaktadır. Doğudan batıya Çin'den Avrupa'ya kadar uzanan geniş deniz ticareti ağı içerisinde kentin öneme sahip olduğunu söylemek mümkündür. Mal yüklü gemiler farklı yerleşim merkezlerine uğradıktan sonra Zübâre limanına gelir uzaklardan getirdikleri malların bir kısmını indirir, ardından farklı hurma türleri ile hurma pekmezi gibi malları Körfez bölgesinin diğer limanlarına taşımak üzere alırlardı.

Zübâre'da yapılan arkeolojik çalışmalarda bulunan "Bum" adı verilen bir tür yelkenli gemiye ait oyma parça, Zübâre'nin deniz ticaretindeki önemini doğrulamaktadır. Ayrıca mal depolama ambarları, hurma pekmezinin üretiminde kullanılan zemin kanallarının yanı sıra, çömlekler, seramikler, sikkeler, Çin ve Avrupa camları gibi diğer kalıntılar da gün yüzüne çıkmıştır.

El Bidaa Limanı

İngiliz seyyah William Palgrave, 1865'te kaleme aldığı "Arap Yarımadasının Orta ve Doğu Bölgeleri" adlı kitabında El Bidaa limanından, limanın rolünden ve Doha'daki ticaret hayatından bahsederken "El Bidaa limanı, ticaretin ve deniz ulaşımının kavşak noktasıdır" demektedir[7]

Doha'daki El Bidaa limanı, çok sayıda gemiyi (Yaklaşık 2500 gemi) barındırabilme kapasitesi ile ün salmıştır. Limanda ayrıca çok sayıda ambar bulunmakta ve esnafın parasal işlemlerini yapabildiği bir çarşı kentte limana yakın bir yerde bulunmaktaydı.

Alman şarkiyatçı Hermann Burchardt, 20. yüzyılın başlarında kaleme aldığı "Unterwegs am Golf: Von Basra nach Maskat" (Körfez'de Yolculuk: Basra'dan Maskat'a) adlı kitabında, Katar'ın ekonomik hayatından bahsetmektedir. Yazar kitapta 1904 yılında Doha'yı anlatırken; "İnci avı mevsiminde tekneler bir araya gelir ve erkekler birkaç ayı Senbûk adıyla bilinen teknelerin üstünde geçirirlerdi" demektedir[8]

Doğu Hindistan İngiliz Şirketi'nden İngiliz şarkiyatçı John Gordon Lorimer, bölgenin tarihini ve coğrafyasını anlatan "Körfez Rehberi" başlıklı çok ciltli kitabında 1907 yılında Katar kervansaraylarından bahsederken şöyle demektedir; "Katar sakinlerinin iktisadi hayatları dalgıçlığa ve deniz ulaşımına dayanmaktadır. Katar'daki dalgıç teknelerinin sayısı 817 olup her teknede ortalama 16 personel bulunmaktadır. Sektörde çalışanların sayısı ise yaklaşık 1300 kişiye ulaşmaktadır. Gemide çalışan tayfa Körfez ve Hindistan limanlarına mal taşımaktadırlar". Lorimer, Katar limanlarında çalışan teknelerin sayısı hakkında da bizlere ayrıntılı bilgiler sunmaktadır; 'Doha'da 350 dalgıç teknesi, 60 ulaşım teknesi, Vakra'da 150 dalgıç teknesi, 20 ulaşım teknesi, Hûr Şakîk'de ise 80 dalgıç teknesi ve 20 ulaşım teknesi bulunmakta idi' demektedir[9]

7- Mevki-i Zübârtü'l-Eserî, Heyetü Metâhifi Katar, Akadîmiyet'd-Devhati li'n-Neşr, 2014, Doha.
8-Rıhletün Abre'l-Halîci'l-Arabi Mine'l-Basra ilâ Maskat, Hermann Burchardt, Tercüme: Ahmed Abiş, Dârü'l-Kitâbi'l-Vataniye, 2009.
9-Katar fî Delili'l-Halîc, Lorimer, Belgeler Bölümü, Divân-ı Emîrî, Katar Devleti, 1981.

İKİNCİ BÖLÜM
ESERLER VE MÜZELER

ARKEOLOJİK KAZILARDA BULUNAN SİKKELER

Katar Devleti'ndeki arkeolojik kazı alanlarında çok sayıda sikkeye ulaşılmıştır. Bu sikkeler, eskilerde Katar'ın iktisadi ve kültürel zenginliğine ve o yerlerin zamanında farklı ülkeler ile olan mal takası ve ticari ilişkilerdeki konumuna işaret etmektedir. Bu yerlerin bazıları şunlardır:

Merûb Mevkii

Katar'ın kuzeybatısında bulunan Merûb Mevkii, ülkenin önemli arkeolojik alanlarından biri sayılmaktadır. Abbasi Halifeliği dönemine ait kale kalıntılarından Merûb'un kuruluşunun İslam'ın erken dönemine denk geldiği anlaşılmaktadır. Kazılarda elde edilen tarihi eserlerden biri, Abbasi devletine ait 9. yüzyılda basılmış para birimi olan "Fils" sikkesidir.

Havîle Mevkii

Katar'ın kuzey doğu sahilinde bulunan Havîle'de yapılan arkeolojik kazılar, 16. ve 17. yüzyıllara ait bir kale kalıntısını ortaya çıkarmıştır. Havîle'de Asya ile Afrika arasındaki ticarette kullanılan çeşitli sikkeler bulunmuştur.

Zübâre Mevkii

Zübâre Mevkiinde yapılan kazılarda 18. ve 19. yüzyıllara ait Türk lirası, Osmanlıya ait Bağdat'ta basılmış sikke, Kaçarlar dönemine ait sikke, Doğu Hindistan Şirketi rupisi, Victoria dönemine ait rupi, Martin gümüş riyali, Umman Barğaşi sikkesi ve Alman Ortaklığı sikkesi gibi çeşitli sikkeler bulunmuştur. Bu çeşitlilik, Körfez bölgesinin önde gelen limanlarından biri olan Zübâre limanının deniz ticaretindeki önemini ortaya koymaktadır[10]

Doha Mevkii

El-Gânim El-Kadîm bölgesinde El-Kubeyb camii karşısında yapılan arkeolojik çalışmalarda, bazı sikkeler bulunmuştur. Bunlar; Umman Sultanı Faydal Bin Turki dönemine ait bakır sikkeler, Doğu Hindistan Şirketine ait peso, 18. ve 19. yüzyıllara ait Kral V. George dönemine ait rupi sikkeleridir.

Vakra Mevkii

Vakra dağında yapılan kazılarda 19. ve 20. Yüzyıllara ait bazı sikkelere ulaşılmıştır. Bunlar; Hindistan rupisi, Osmanlı lirası ve Umman Sultanı Faydal Bin Turki dönemine ait sikkelerdir[11]

10- El-Mevâkiü'l-Eseriye Et-Türâsü'l-Mimârî El-Metâhifü Fî Katar, Muhammed Câsim El-Halîfî, El-Meclisü'l-Vatani li's-Sekâfeti ve'l-Fünûn ve't-Türâs, Katar Deleti, 2003.

11-El-Umletü ve'l-İktisâdü Kadîmen fî Katar, Muhammed Abdullah Sâdık, Mecelletü ve Matâbiü Şeriketi'r-Reyyân yayınları, Katar Devlet, 2017.

Zübâre Mevkii

KATAR'DA MÜZELER VE SİKKELER

Katar Ulusal Müzesi

Dönemin Katar emiri, Baba Emir Şeyh Halife bin Hamad Âl Sâni himayesinde 1975 Temmuz'unda resmi açılışı yapılan Katar Ulusal Müzesi'nin müze binası içinde bir salon, İslam medeniyetinin farklı dönemlerine ait çeşitli sikkeler için tahsis edilmiştir. Bu salonda Hindistan rupisinden günümüzde kullanılmakta olan Katar riyalinin son versiyonuna varıncaya kadar Katar Devleti'nde tarih boyu tedavülde olan paralar sergilenmektedir. Ulusal Müze, bu bağlamda İslam Arap paraları ile ilgili üç ciltlik bir kitap yayımlamıştır[12]

İslam Sanat Müzesi

Dönemin Katar Emiri, Baba Emir Şeyh Halife bin Hamad Âl Sâni tarafından 22 Kasım 2008 tarihinde açılan İslam Sanat Müzesi, İslam tarihinin farklı dönemlerine ait çok çeşitli objeleri barındıran önemli müzelerden biridir. Burada sergilenen tarihi objeler arasında Emevi, Abbasi, Sasani ve Fatimi devletleri gibi İslam medeniyetinin muhtelif dönemlerine ait sikkeler bulunmaktadır.

Katar Yeni Ulusal Müzesi

Katar Yeni Ulusal Müzesi 27 Mart 2019 tarihinde Katar Emiri Şeyh Temim bin Hamad Âl Sâni tarafından resmi olarak açılmıştır. Müzede çok sayıda sergi salonu mevcuttur. Bunlardan "Tarihi Eserler Salonu" Katar'ın muhtelif bölgelerinde yapılan kazılarda ortaya çıkan, ülke tarihine ışık tutan, farklı dönemlere ait eski sikkeler gibi arkeolojik objelerin sergilendiği salondur. Ayrıca "Modern Katar Tarihi Salonu"nda Katar devletinin kuruluş dönemine ait objeler ile Katar para birimi olan riyalin muhtelif versiyonlarından oluşan para koleksiyonu sergilenmektedir[13]

12 - El-Mevâkiü'l-Eseriye Et-Türâsü'l-Mimârî El-Metâhifü Fî Katar. (Adı geçen kaynak)
13 - Delilü Müthafi Katar el Vatani, Heyetü Metâhifi Katar, 2019.

Katar Ulusal Müzesi, Tarihi Eserler Salonu

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
KATAR'DA PARA KULLANIMININ TARİHÇESİ

KATAR'DA PARA KULLANIMININ TARİHÇESİ

Katar'da paranın kullanımı, daha çok ticari hayatın canlı olduğu sahil bölgelerinde yaygındı. Çünkü ticarette ve inci tutmakta kullanılan yelkenli teknelerin yanaştığı limanlar, dükkanlar, ambarlar, uzak memleketlerden getirilen ve iç piyasadan ihraç edilen gıda maddeleri, inşaat ve gemi yapımında kullanılan malzemeler gibi çeşitli malların bulunduğu pazarlar sahil bölgelerine yakındı [14]

.

Ticarette Alışveriş ve Para

Katar'da eski zamanlarda ticaret, dalgıç teknelerinden inci satın alınarak yapılırdı. Öyle ki; yaklaşık dört ay süren dalış mevsimi bittikten sonra dalgıç tekneleri, deniz açıklarında "Hirat" adıyla bilinen bir yerde toplanırlardı. "Tavaş" adı verilen inci tüccarı ise yanına dalgıç sandığını, inci eleğini, tartısını ve parasını alarak Hirat'a gider, orada kaptan ve mürettebatla pazarlık yaparak dalış mahsulü olan incileri parayla satın alırdı. Daha sonra Tavaş, satın aldığı incileri Hindistan altın ve mücevher pazarlarında satmak üzere tekneyle yol alırdı. O dönemlerde Hindistan, Körfez bölgesinin inci pazarı konumundaydı. Güzelliği ve kalitesinden dolayı dünya mücevher pazarında yüksek talep gören Körfez incisi, Hindistan pazarlarından Avrupa'ya ulaşırdı. Hindistan'da pazarlanan Katar incisinden elde edilen gelirler ise iç piyasayı ve ekonomiyi canlandırmakta, bir sonraki dalış mevsimine yapılacak hazırlıkların önünü açmaktaydı.

Dalış mevsimi sonlandıktan sonra Katar ticaretini tamamlayan diğer bir meslek deniz ticaretiydi. O dönemde Körfez, Basra, İran, Zencibar ve Hindistan'dan deniz ticareti yapılır ve yolculuk yaklaşık altı ayı bulurdu. Ayrıca Körfez'in farklı limanlarından gelen ticaret gemileri, Katar limanlarına demir atar ve yüklerinin bir kısmını Katar pazarına indirirlerdi[15]

Kullanılan paralar ise, ticaretine göre değişiklik arz ederdi. Tüccarların pazara getirdikleri farklı paralar, alışverişlerde kullanılırdı. Eskiden çarşı bölgesi, Katar'ın mali ve ekonomik merkezi idi.

Petrol Dönemi İcraatları

Katar, ilk petrol ihracatını 31 Aralık 1949 tarihinde yaptı.1949-1960'da Katar Emiri olan Şeyh Ali bin Abdulah Âl Sâni tarafından yapılan bu ihracat "Müseyid" limanından gerçekleştirildi. Akabinde petrol ticaretini yürütecek bir idari mekanizma kuruldu. Aynı dönemde Katar'da finans ve bankacılık sektörü faaliyete başladı ve ülkede yönetim bir sistem üzerine inşa edilmeye başladı. 1957 yılına gelindiğinde Katar'ın toplam gelirleri ve devletin bütçesi 17 milyon 904 bin 300 sterline ulaşmıştı[16]

14- El Umle ve'l-İktisâd Kdîmen fi-Katar, (Adı Geçen Kaynak).
15- El Muctemaü'l-Katari Dirâsetün Tahliliyetün Li Melâmihi't-Tağyîr El-İctimâiyi'l-Muâsır, Dr. Cüheyne Sultan El-İsi, Külliyetü'l-İnsâniyat ve'l-Ulûmi'l-İctimaiye, Katar Üniversitesi, Sicillü'l-Arab matbaaları, 1982.
16- Mülhaku'l-Ahram, Katar Emirliği, 1959.

Osmanlı ve İngiliz Arşivlerine Göre Katar'da Dolaşımda Olan Paraların İstatistikleri

1886

Doha'da bir kaymakam muavinin 2000 lira maaşla tayini[17]

1889

Doha'daki Osmanlı askerlerinin giderlerini karşılamak için 6000 Avusturya parası tahsisat[18]

1892

İnci avcılığı teknelerinin kârları 140 kıran (Pers para birimi)

1914

Doha Limanından Nisan 1914'de yapılan ithalatın hasılatı.
(Ahşap, halat ve gıda maddelerinin toplam değeri 25 bin rupi)

1949

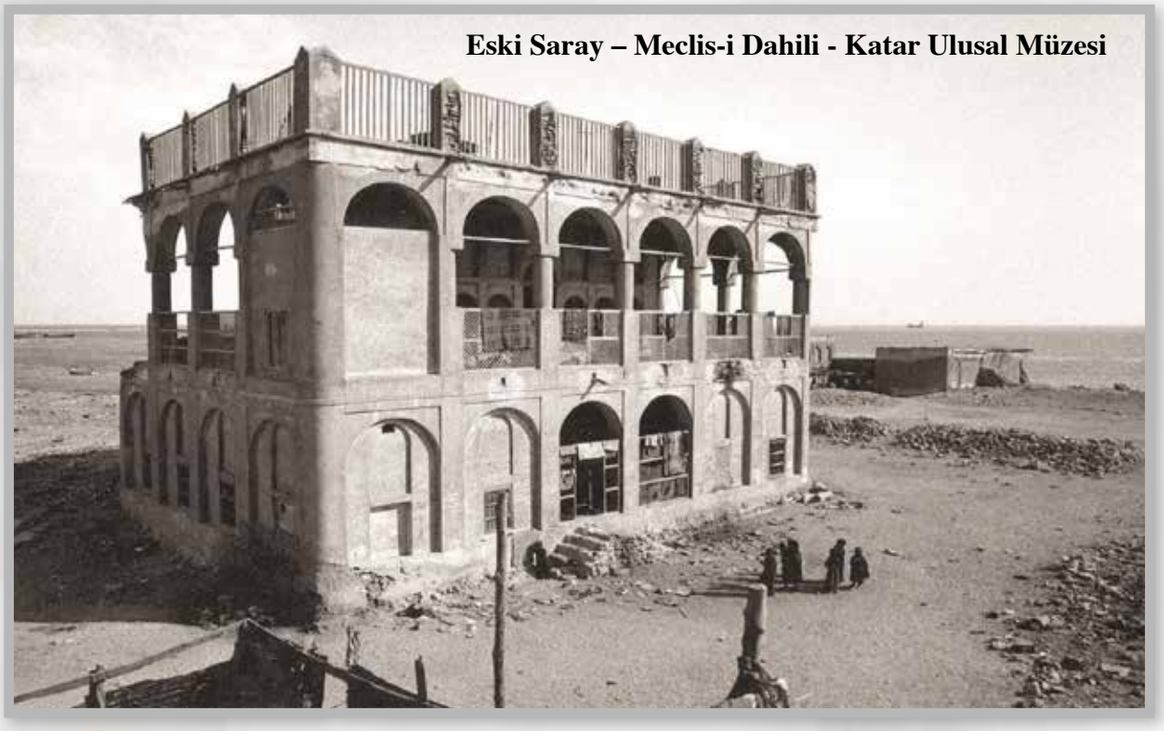
Petrol şirketinin 1949 istatistikleri:
Müseyid limanının yıllık imtiyaz geliri, 300 bin rupi

1951

Müseyid limanının petrol gelirleri,
5 milyon 916 bin 108 rupi.

17- El-Umle ve'l-İktisad Kadimen fi Katar (Adı Geçen Kayank)
18- El-Muctemaü'l-Katari Dirasetün Tahliliyetün l-Melâmihi't-Tağyiri'l-İcitmâiyyi'l-Muâsır, Dr. Cüheyne Sultan El-İsi, Külliyetü'l-İnsâniyât ve'l-Ulûmi'l-İctimâiye, Katar Üniversitesi, Sicillü'l-Arab Matbaaları, 1982.

Eskiden Para Saklama Yöntemleri

Eski Saray – Meclis-i Dahili - Katar Ulusal Müzesi

Birinci Yöntem

Al Khor kentinde yapılan arkeolojik çalışmalarda, içerisinde çeşitli madeni paraların bulunduğu iki testi bulunmuştur. Paraların 19. ve 20. yüzyıllara ait Hindistan rupisi olduğu anlaşılmıştır.

İkinci Yöntem

Arkeologlar, "Rebice" mevkiinde Kraliçe Victoria dönemine (19. yüzyıl) ait bir gümüş rupi ile birkaç madeni paranın bir cami duvarına saklanmış olduğunu keşfetmişleridir[19]

Üçüncü Yöntem

Geleneğe göre para ve değerli eşyalar, depoya benzeyen bir çukur içine yerleştirilen gömülü sandık içine konulurdu. Katar Ulusal Müzesi olan Eski Saray (Meclis-i Dâhili) binasının Meclis odasının sağ ve sol zemin altında para saklamak için kullanılan iki gömme depo keşfedilmiştir[20]

Dördüncü Yöntem

Paralar, eskiden çarşı bölgesinde bulunan ve yerel dilde "İmaret" adı verilen büyük işyerlerinde muhafaza

19- Delilü Müthafi'l-Khor el-İklimi, İdaretü'l-Metahifi ve'l-Âsâr, Enformasyon Bakanlığı, Katar Devleti, 1991.
20 - Delilü Maridi Vihdetün Hadâriyetün ve Tenevvüün Sekâfiyyün Abre'l-Usûr, el-Maridü'l-Müşterekü'l-Halîci, Umman Sultanlığı, 2015.-

edilmekteydi. İmaretler, yelkenli teknelerle ithal edilmiş olan gemicilik ve inşaatta kullanılan malzemelerin satıldığı dükkân ve depoların bulunduğu iki katlı iş hanlarıydı. Hindistan'dan getirilen paralar ise, çarşı içindeki dükkânlarda bulunan ve halk dilinde "Tecûri" adı verilen çelik kasalarda muhafaza edilmekteydi.

Beşinci Yöntem

Eskiden inci çıkarmak için dalış mevsimi geldiğinde halk dilinde "Tavaş" adıyla bilinen inci tüccarı, inci teknelerinin deniz açıklarında toplandıkları, aynı zamanda inci midyelerinin yoğun olduğu "Hirat" denilen bölgeye inci satın almak üzere yola çıkardı. Giderken yanına "Deste" adı verilen malzemelerini alırdı. Bunlar genelde incileri eleyip tartmak için kullandığı malzemeler ve de "Tahtûn" adıyla bilinen küçük bir sandıktı. Dalış teknelerinden inci mahsulünü satın alırken ödeyeceği paraları, kumaş keseler içinde bu sandıkta saklamaktaydı[21].

Altıncı Yöntem

1940 ve 50'li yıllarda petrol sektöründe çalışan bir Katarlı şöyle anlatmaktadır; Çalışanların maaşları bir çuval içerisinde şirketin Doha'daki ana binasından Dukhan'daki şirket binasına araba ile getirilirdi. Maaş ödemeleri, Hindistan rupisi cinsinden sikke denilen madeni parayla yapılmaktaydı. Çalışanlar paralarını "Kavati" denilen metal kutularda saklarlardı[22]

Para Saklama - Msheireb Müzeleri

Tahtûn – para sandığı

21- Yukarıda Adı Geçen Kaynak.
22- El-İktisadü ve'l-Umletü Kadîmen fi Katar, (Adı Geçen Kaynak)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
GEÇMİŞTE KULLANILAN PARA TÜRLERİ

GEÇMİŞTE KULLANILAN PARA TÜRLERİ

Melviye

Melviye, saç tokasına benzeyen uzun madeni paradır. Liman ve pazarlarda yapılan alışverişlerde malları tartmak ve takasta kullanılmak üzere belli miktarlarda kullanılan bir ölçü birimiydi. Melviyenin farklı tür ve şekilleri bulunmaktadır. Üzerindeki yazılar darbedilidiği yere işaret eder. Melviye, ilk olarak Safavi Hanedanlığı döneminde 1507-1673 yıllarında İran'ın "Lâr" kentinde gümüşten darbedilmiş ve kullanılmaya başlanmıştır. Daha sonraları, Osmanlı Devleti ve Seylan topraklarındaki Biladü's-Sind de gümüş melviye basılmıştır[23]

Arap yarımadası ve Körfez bölgesinde ise melviye, ticaret mallarının takasında kullanılmak üzere İran'dan ve Seylan'dan getirtilmişti[24]

Melviye, 17. yüzyılın ortasından itibaren 19. yüzyılın başlarına kadar, yani 1723 ile 1812 yılları arasında Arap yarımadasının doğusu olan Körfez'in batı sahili bölgesinde bakır madeni kullanılarak basılmaktaydı. Bu bakır melviyeler, Umman'dan Katar ve Kuveyt'e kadar uzanana bölgede kullanılmaktaydı. Körfez'e ve Arap yarımadasına gelen seyyah ve şarkiyatçılar, melviyenin ticari işlemlerde en çok kullanılan para olduğuna işaret etmişlerdir[25]

Melviye, tüm Körfez bölgesinin limanlarında, pazarlarında ve Arap yarımadasının doğu bölgesi arasında yürütülen alışverişlerde kullanıldığı gibi, Katar'da da kullanılmıştır. Havile, Zübâre ve Jeri El-Gaf mevkilerinde yapılan arkeolojik çalışmalardan elde edilen bulgular, bakır melviyenin Katar'da kullanıldığına tanıklık etmektedir [26]

Osmanlı Lirası

Osmanlı lirası, Arap yarımadası, Şam, Irak, Yemen, Hicaz ve bazı Körfez bölgelerinde ticari alışverişlerin yanı sıra ölçü ve tartı birimi olarak da kullanılmış olan altın, gümüş ve bakırdan darbedilmiş bir tür sikkedir [27] Osmanlı Hilafetinin para birimidir. Zira bölge, 15 ila 19. yüzyıllar arasında Osmanlı hâkimiyetine girmiştir. 16. yüzyılda Irak'ta bir Osmanlı eyaleti kurulmuş, 9. yüzyılda ise müstakil Basra Sancağı (1871-1914) tesis edilmiştir. Arap yarımadasının doğu kesimi bu sancağa tabi kılınmıştır[28]

23- El-Mesûkâtü'l-İslamiye, İbrahim el-Câbir, Müthafü Katar el-Vatani, Enformasyon Bakanlığı, Katar Devleti.
24- El-Umletü ve'l-İktisadü Kadîmen fi Katar, (Adı Geçen Kaynak)
25- Tarihü'l-Umleti fi'l-Kuveyt, Adil Abdulmuğni, El-Kabes Matbaaları, Kuveyt Devleti, 1992.
26- Delilü Maridi Vihdetün Hadâriyetün ve Tenevvüün Sekâfiyyün Abre'l-Usûr, (Adı Geçen Kaynak)
27- El-Umletü ve'l-İktisadü Kadîmen fi Katar, (Adı Geçen Kaynak)
28- Katar fi'l-Ahdi'l-Osmani, 1871-1916, Zekeriya Kurşun, ed'Darü'l-Arabiyetü li'l-Mevsuat, 2008.

İran Kıranı

Kıran, 1925-1794 yılları arasında İran'ı yöneten Kaçar hanedanı döneminde altın, gümüş ve diğer madenlerden darbedilmekteydi[29]

Basra Körfezi bölgesinde hem tartı birimi hem de para olarak tedavüle giren İran Kıran'ı, özellikle limanlardaki ticari işlemlerde ve İran'dan yapılan ithalatlarda kullanılmaktaydı[30]

Okyanus ötesinden çeşitli mallarla gelen çok sayıda ticaret gemisi, İran limanlarına demir atardı. Getirdiği malların bir kısmını limana indiren gemiler, İran'da üretilen gıda maddeleri ve diğer ürünleri de alarak Arap yarımadasının sahil şeridindeki limanlara yönelirdi. Körfez bölgesinin Arap coğrafyasına İran üzerinden yapılan mal ve emtia hareketi bu şekilde olurdu[31]

Umman Parası

Umman İmparatorluğunun 19. yüzyılda doğu Afrika bölgesini kapsayacak şekilde genişleme döneminde Umman parası, deniz ticareti bağlamında Katar pazarında kullanılmaya başlamıştır. Sultan Bergaş bin Said döneminde bakırdan bir sikke darbedilmiş ve "Bergaşiye" adıyla tedavüle girmiştir[32]

20. yüzyılın başlarında ise Maskat ve Umman Sultanı, Sultan Faysal adına bakırdan peso ve gazi para birimiyle yeni Umman sikkelerini Maskat Darphanesinde bastırmıştır.

Zencibar ve Maskat sahillerinden gelen yelkenli gemileri ile yapılan deniz ticaretinin yaygınlaşmasıyla birlikte, Körfez bölgesinin liman ve pazarlarında Umman sikkelerinin kullanımı artmıştır[33]

29- www.wikipedia.org, Kaçarlar maddesi.
30- El-Umletü ve'l-İktisadü Kadîmen fi Katar, (Adı Geçen Kaynak)
31- Katar fî Delili'l-Halîc, Lorimer, Belgeler Bölümü, Divân-ı Emîrî, Katar Devleti, 1981.
32-Tarifü Lemehatin min Tarihi'n-Nukûdi fi Saltanati Umân, Dr. Muhammed bin Hamed el-Arimi, Esirü Umân, 10 Mayıs 2019.
33-El-Umletü ve'l-İktisadü Kadîmen fi Katar, (Adı Geçen Kaynak)

İran'ın Gümüş Melviyesi, 15. ve 16. Yüzyıllar

Uzun Gövdeli Bakır Melviye 18. Yüzyıl

Osmanlı Lirası

İran Kıranı

Umman Sikkesi

Avusturya Riyali (Thaleri)

Avusturya Riyali, Kraliçe Maria Theresia'nın 18. yüzyılda Avusturya ve Avrupa'da hüküm sürdüğü dönemde ilk kez 1741 yılında dardebildi. Daha sonra kraliçenin Macaristan, Bohemya ve Avusturya'da da hüküm sürmesiyle birlikte ikinci kez 1780 yılında tekrar gümüşten darbedildi[34]

Maria Theresia'nın bastırdığı Avusturya riyalinin, Asya, Afrika, Arap yarımadası ve Körfez bölgesinde iki asra yakın bir süre temel para olarak kullanıldığı bilinmektedir. Bu para cinsi, yüklü miktarda gümüş para gerektiren inci ticareti, gemi yapım malzemeleri ve gıda maddeleri gibi büyük ticari işlem ve alışverişlerde kullanılırdı[35]

Maria Theresia'nın riyali, sürekli artan talebe karşın dünya pazarlarında çoğalmaktaydı. Bu durum karşısında Avrupa darphanesi, aynı simge ve tarihle Avusturya riyalini darbetmeye devam etti. 20. yüzyıla gelindiğinde Avusturya riyali, değer kaybı sürecine girdi ve tedricen devam eden bu durumun sonunda birinci dünya savaşı sırasında (1914-1918) Avusturya riyali tedavülden kalktı[36]

Katar'da Zübâre'de yapılan arkeolojik kazılarda bir Maria Theresia sikkesine ulaşılmıştır. Ayrıca Neclâ El-İzzi, "Katar Ulusal Müzesi Hazineleri" başlıklı raporunda, Avusturya'ya ait Maria Theresia sikkesinin 19. yüzyılda Basra Körfezi bölgesinde yaygın şekilde kullanıldığına işaret etmektedir[37]

Avusturya Riyali

34- wikipedia.org "Maria Theresa thaler" maddesi.
35- El-Umletü ve'l-İktisadü Kadîmen fi Katar, (Adı Geçen Kaynak)
36- Tarihü'l-Umleti fi'l-Kuveyt, (Adı Geçen Kaynak)
37- Künûzü Müthafi Katar al-Vatani, Necla el-İzzi, Enformasyon Bakanlığı, Katar Devleti.

Hindistan Rupisi

Bölgenin deniz ticaretiyle Hindistan'a bağlı olmasından dolayı Hindistan rupisi, Basra Körfezi'ndeki pazarlarda 19. ve 20. yüzyıllarda temel para birimi olarak kullanılmaktaydı. Yeraltı kaynakları zengin olan ve ürünleri dünyanın her tarafına ihraç edilen Hindistan'da 1829 yılında İngiliz mandası başladıktan sonra, oradaki pazarların ihtiyacını karşılayacak rupi parasını basmak için İngiltere bir darphane kurdu. Böylece İngiliz mandasına girmiş olan Basra Körfezi ve Arap yarımadasında da Hint rupisi kullanılır oldu [38]

Hindistan rupisinin ilki, 1830 yılında Kral IV. William döneminde İngiliz Doğu Hindistan Şirketi tarafından piyasaya sürüldü. Bu para birimi ikiye bölündüğünde 8 anna, dörde bölündüğünde 4 anna, 8'e bölündüğünde 2 annaya eşdeğerdi.

İngiliz mandasının başladığı 1829 yılından Hindistan'ın bağımsızlığını elde ettiği Ağustos 1947 yılına kadar olan dönemde rupinin farklı versiyon darbedildi. Hindistan Rezerv Bankasının kurulduğu 1949 ve 1950 yıllarında Hindistan Ulusal Rupisi basıldı. 1 rupinin değeri 0,186621 gram altın olarak, değeri İngiliz sterlini karşısında sabit tutulmuştu.

Kraliçe Vectoria Rupisi

Doğu Hindistan Şirketi annası

Kral George V Rupisi

Kral Edward Rupisi

38 - wikipedia.org "Hindistan" maddesi.

Hindistan Hükumeti Rupisi

Kral George VI Rupisi

Katar-Hindistan Tarihi ve Ekonomik İlişkilerine Bakış

Güney Asya'da yer alan Hindistan kıtası, geniş topluluğu ile bilinmektedir. Sahilleri ise, Hint Okyanusu, Arap Denizi ve Bengal Körfezi'ne kadar uzanmaktadır. Hindistan, eski medeniyetlerde Sind Vadisi ismi ile bilinmekteydi. Hindistan limanlarından dünyanın farklı yerlerine MÖ. 2500'den beri ticaret malları giderdi. Bu ürünler genelde ahşap, fildişi, değerli taşlar, ipek, kılıç vb. dönemin silahları, parfümler ve baharatlardı. Hindistan'daki Sind Vadisi Medeniyeti, Körfez'in Arap sahilleri üzerinden Ortadoğu bölgesi ile temas sağlamıştı. Bu temas, Magan'dan Dilmun'a kadar uzanan Basra Körfezi'ndeki yerleşim merkezlerini kapsamaktaydı. Arkeolojik kazılarda Körfez liman ve pazarlarıyla yapılan ticarette kullanılan Sind Vadisi ve Hindistan'a ait taş mühürler keşfedilmiştir. Katar-Hindistan ilişkileri de çok eski dönemlere uzanmaktadır. İngiliz şarkiyatçı Lorimer, "Körfez Rehberi" adlı kitabında 18. yüzyılda (1774-1776) Doğu Hindistan Şirketinden bahsederken; "Zübâre'de inci ticareti ve genel ticaret ön plana çıkmaktadır. Zübâre, Hindistan ile Arap yarımadası arası ticarette önemli bir geçiş noktası olmuştur" demektedir.

Mahmud Behcet Sinan ise "Katar'ın Genel Tarihi" adlı kitabında iktisat tarihinden bahsederken; "Basra Körfezi'nde merkezi konuma sahip olan Katar'da eskiden ekonomik hayat inci ticaretine, inci dalışlarına ve alışverişe dayanmaktaydı. Katar denizi, dalış mevsiminde yüzlerce tekne ile dolup taşardı. Katar'ın inci

mahsulü, Hindistan pazarlarında yüksek fiyatlara alıcı bulurdu. Ayrıca Hindistan'dan Katar limanlarına gelen yük gemileri, ahşap, mensucat ve gıda maddeleri taşırlar" demektedir.

Hindistan rupisi, Katar'da 19. ve 20. yüzyıllar arasında onlarca yıl boyunca tedavülde kaldı. Yani rupinin kullanımı, inci dalışları ve diniz ticareti döneminden petrolün erken arama dönemine, hatta petrolün kullanılması dönemine kadar devam etti. Rupinin farklı sürümleri, 1966 yılında resmen durdurulunca kadar hem Katar'da ve hem de Körfez bölgesinde kullanılmaktaydı[39]

Kâğıt Rupi

Rupinin kâğıt versiyonuna "Not" denilmekteydi. Bu isim İngilizcede kağıt para anlamına gelen "Banknote" kelimesinden alıntıdır. Hintçede ise "Not" kelimesi mal ve hizmet karşılığı sunulan metal veya kâğıt paranın genel adıydı [40]

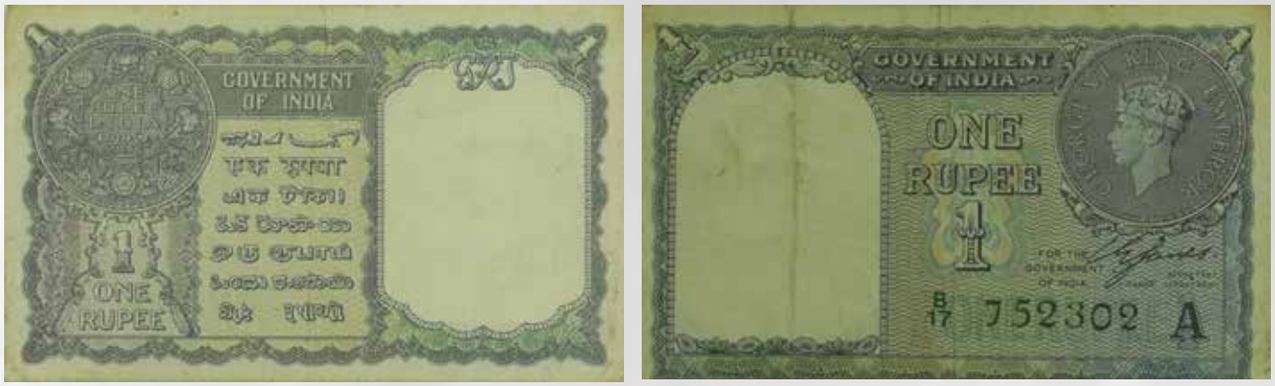
Kâğıt rupi Katar piyasasına ilk girdiğinde kolay bozdurulamaması nedeniyle revaçta değildi. Onun yerine madeni rupi daha yaygındı.

Katar'a yeni getirilen kâğıt rupi, ekonominin ve ticaretin kalbi olan "Souq Waqif" diye bilinen çarşı bölgesindeki dükkânlarda kabul görmekteydi. Ayrıca kâğıt rupi, aynı banknotun kullanıldığı diğer Körfez bölgeleriyle yelkenli ticaret gemileri vasıtasıyla yapılan mal ithalatında ve diğer ticari işlemlerde kullanılmaktaydı.

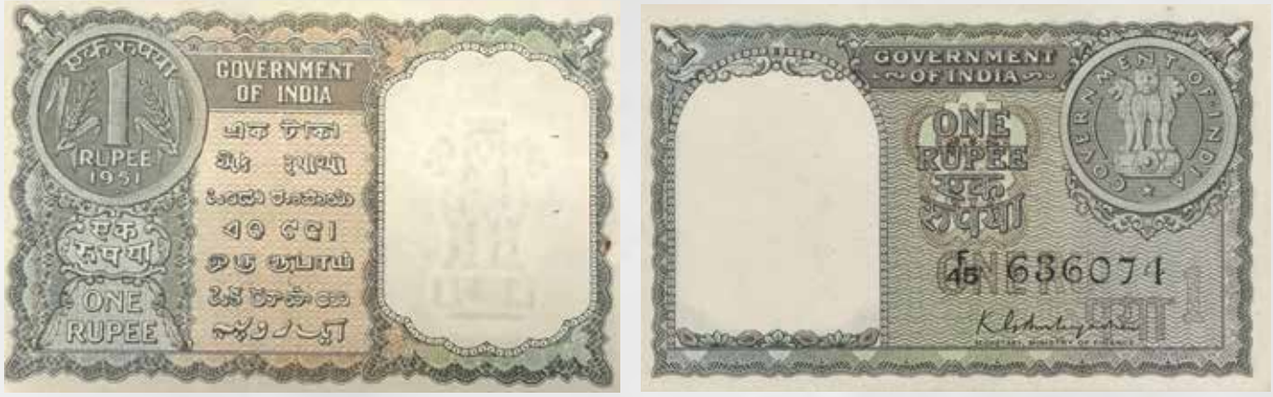
1950'li yıllarda yani petrolün keşfi döneminde Katar'da kâğıt rupi, yaygın bir biçimde döviz bürolarında ve bankalarda kullanılmaktaydı[41]

Mısır "El-Ahram" gazetesi, Ekim 1959 sayısında Katar'da kullanılan para ile ilgili şu ifadeleri kaleme almıştır: "Hindistan rupisi Katar'da yaygın para birimidir[42] 1 rupinin değeri ise 1 şilin 6 peni. 1 sterlin ise 13,285 rupi değerinde idi. Katar'da Doğu Bankası, Osmanlı Bankası, Britanya Bankası ve Arap Bankası olmak üzere toplam dört banka faaliyet göstermekteydi".

39- El-Umletü ve'l-İktisadü Kadîmen fi Katar, (Adı Geçen Kaynak)
40-Kimlik ve miras uzmanı Dr. Abbas Hacı Emin ile röportaj, Katara Kültür Kenti Kurumu, 2020.
41Tarihü'l-Umleti fi'l-Kuveyt, (Adı Geçen Kaynak)
42-El-Ahram gazetesi, El-Umletü'n-Nakdiyetü fi-Katar, (Adı Geçen Kaynak)

George VI Dönemine Ait Kağıt Rupi

Hindistan Hükumetinin Kağıt Rupi'si

KÖRFEZ RUPİSİ

Hindistan Rezerv Bankası, petrol alanındaki gelişmelerden sonra 1950'li yılların ortalarında Körfez bölgesinde rupinin değerini düşük tutmak zorunda kaldı. Bölgede diğer yabancı para birimlerinin de kullanılmaya başlaması karşısında kayıplar yaşayan Hindistan Rezerv Bankası, Mayıs 1959'da Körfez pazarlarında kullanılmak üzere Körfez rupisini bastı[43]

43- En-Nukûdü fi-Katar, dr. Haşim Abdurrahim es-Seyyid, Katar Merkez Bankası, Katar Devleti, 2005.

Körfez Rupisinin Kağıt Versiyonları[44]

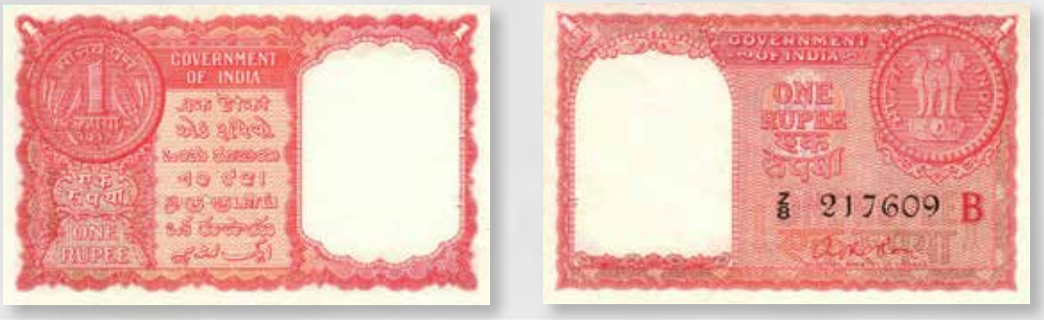
1 Rupi: Küçük boyutlu, turuncu ve mor renkli, uzunluğu 11.2 cm ve eni 6.4 cm'dir.

5 Rupi: Turuncu ve mor renkli, uzunluğu 12.7 cm ve eni 7.1 cm'dir.

10 Rupi: Turuncu ve zeytin kırmızısı renkli, uzunluğu 14.3 cm ve eni 8 cm'dir.

100 Rupi: Yeşilimsi mavi renkli, uzunluğu 17.1 cm ve eni 10.8 cm'dir.

1959 Körfez Rupisi

1 Rupi

5 Rupi

10 Rupi

44- Tarihü'l-Umleti fi'l-Kuveyt, (Adı Geçen Kaynak)

100 Rupi

Geçmişte Ekonominin En Güçlü Banknotu

Hindistan Rupisinin Katar'da Son Kullanımı

1960'lı yıllarda Hindistan, rupinin değerini %35 oranında düşürdü. Aslında bu durum Hindistan'ın Körfez bölgesi para politikası üzerindeki tahakkümünü yansıtmaktaydı. Bu düşüş bölgede faaliyet gösteren dövizcilerin ve bankaların zarar etmesi anlamına geliyordu. Çünkü rupi, 14 milyon sterlini bulan değeriyle bölgenin temel para birimi konumundaydı.

Bu durum karşısında Körfez bölgesi, rupiden kaynaklanan yeni duruma karşı önlem almalıydı. Dönemin Katar Hükümdarı Şeyh Ahmed bin Ali Âl Sâni (1960-1972)[45] mali işlerle ilgili olarak 1966 tarihli ve 13 sayılı para yasasını[46] resmi gazetede yayınlattı. Buna göre:

- Kâğıt Rupinin tüm sürümleri tedavülden kaldırıldı.
- Hindistan'ın madeni paralarından 50 Niya Peso ve 25 Niya Peso tedavülden kaldırıldı.

45- El-Ahram gazetesi, (Adı Geçen Kaynak)
46- Resmi Gazete, 1966, Para İşleri, Hindistan Rupi'sinin tedavülden kaldırılması, Ali bin Ali Matbaaları, Doha, Katar.

Suudi Arabistan Riyali

1 Riyal

5 Riyal

10 Riyal

100 Riyal

BEŞİNCİ BÖLÜM
PARA İŞLEMLERİ

Para İşlemleri Kurulu

Para İşlemleri Kurulu, 5 Kasım 1960 tarihinde dönemin Katar Hükümdarı Şeyh Ahmed bin Ali Âl Sâni (1960-1972) zamanında kurulmuştur. Hükumette bir genel müdürlüğe bağlı olan bu kurulun görevi, ekonomik ve sosyal kalkınmayı destekleyen genel politikaları belirlemek, para politikasını düzenlemek ve devletin finansal konularıyla ilgilenmekti[47]

Muhammed Şerfi Şeybani'nin 25 Ekim 1960 tarihli "İmâretü Katar el-Arabiye" adlı kitabında emir yardımcısı ve şehzadesi Şeyh Halife bin Hamad Âl Sâni ile yaptığı röportajda "petrolden elde edilen tüm gelirlerin memleketin kalkınması için yapılan projelere harcandığını" yazmaktadır[48]

Mahmud Behcet Sinan ise "Tarihü Katar el-Âm" kitabında hükumet teşkilatları ile ilgili "emir yardımcısı, yargı kurulu başkanı ve maliye bakanı Şeyh Halife bin Hamad Âl Sâni'nin Katar'ın maliye idaresini kendisinin düzenlediğini" ifade etmektedir.

1962 tarih ve 2 sayılı "Katar'da Genel Maliye Politikası Düzenleme Kanunu" metninde söz konusu politikanın ana ilkeleri belirlenmiştir. Kanunda, ilkelerin çağdaş ülkelerde uygulanan anayasal ilkelerle örtüştüğü vurgusu yapılmıştır[49]

Ayrıca Maliye Bakanlığının Resmi Gazetede yayımladığı 5 numaralı kanunda aşağıdaki maddelere yer verilmiştir[50] :

- Kamu harcama planını, finansman yöntemlerini ve yatırım programlarını içeren genel maliye politikasını belirlemek.
- Gelir ve giderleri kapsayan bütçeyi kontrol etmek.
- İlave kalemlerle ilgili talep incelemesinde bulunmak.
- Mali yükümlülüklerin takibini yapmak.
- Devletin kesin hesaplarını hazırlamak.

47- Tarihü Katar el-Âm, (Adı Geçen Kaynak)
48- İmâretü Katar el-Arabiye (Adı Geçen Kaynak)
49- Tarihü Katar el-Âm, (Adı Geçen Kaynak
50- El-Cerîdetü'r-Resmiye 1970,Şüûnü'n-Nak Vizâretü'l-Mâliye, Ali bin Ali Matbaaları, Doha, Katar.

Doha Şehri: 1960'lı Yıllar

Katar ve Dubai Para Kurumu

1965 yılında Körfez Birliği, 'Körfez Para Kurulu'nun tesisine karar verdi. Bu çerçevede "Katar ve Dubai Para Kurumu Riyali" basıldı ve sterlin üzerinden değeri belirlendi. Aralık 1966 tarihinde ise, ortak para birimi oluşturmak ve yasal olarak para basmak için Para Kurulu kuruldu[51]

Katar ve Dubai Para Kurumunun basmış oldukları riyal, Basra Körfezi bölgesinde basılan ilk ortak para birimidir. Doha'da bulunan Katar ve Dubai Para Kurumu Yönetim Kurulu tarafından basılan bu ortak riyal, kısa süreliğine dolaşıma sokuldu. Katar Emiri Yardımcısı ve Maliye Bakanı Şeyh Halife bin Hamad Âl Sâni, söz konusu kurula başkanlık etmekte, Dr. Hasan Kâmil ise Katar hükumeti hukuk müşaviri olarak Katar Emirliği'ni temsil etmekteydi.

1. Bölüm

Madde 1: Anlaşmaya Göre Yeni Para Basımı[52]

Kâğıt Para: Anlaşma hükümlerine uygun olarak kurul tarafından basılan kâğıt paralar.

Kullanımdaki Para: Hindistan Merkez Bankası tarafından basılan kâğıt para ve madeni rupiler.

Madde 19: Para İşlemleri

Körfez'deki para birimi riyaldir. 1 riyal, 0.186621 gram altına eşdeğer olup 100 birime bölünmektedir.

Madde 20: Banknotlar

Kurulun basımını yaptığı kâğıt para türleri:

1 riyal, 5 riyal, 10 riyal, 25 riyal, 50 riyal, 100 riyal.

Madde 22: Paralar

Kurul, riyalin sikkelerini ve banknotlarını basmak, piyasaya sürmek, takas veya imha yoluyla tüketmekten sorumludur.

Genel para işlemleri konusunda 1966 tarihli Resmî Gazetede şu ifadeler yer almaktadır:

Madde 1: Kurul, her 1 riyali 1 İngiliz şilini ve 9 pens olarak hesaplar ve Londra'da sterlin türünden ödeme yapar. Kâğıt ve madeni paraların transfer ücreti % 8'dir.

Katar'ın Para Yönetimi temsilcilerinin atanmasıyla ilgili 5 sayılı kararname, 23.03.1966 tarihinde yayınlanmıştır. Temsilciler şunlardır:

- Katar Hükümdarı Yardımcısı ve Maliye Bakanı, Şeyh Halife bin Hamad Âl Sâni.
- Hukuk Müşaviri, Dr. Hasan Kamil.
- Müdür, Bay H. C.

51- En-Nukûdü fi-Katar, (Adı Geçen Kaynak)

52- Resmi Gazete, 1965, Para İşleri, Körfez Para Anlaşması, Ali bin Ali Matbaaları, Doha, Katar.

1960'lı Yıllarda Katar Hükümdarı Yardımcısı, Yargı Kurulu Başkanı ve Maliye Bakanı
Merhum Şeyh Halife bin Hamad Âl Sâni

24 Mart 1966 tarihinde Doha›da imzalanan “Katar ve Dubai Para Anlaşması” 6 sayılı kararname ile onaylanmıştır. Kararnamenin 47. Maddesi şöyle der:

• Yeni banknotlar, geçerliliği ve açık görünümü olan, tam nominal değerlere sahip yasal para birimini ifade ederler.

• Yeni banknotun tasarımı, Katar Hükümdarı Yardımcısı ve Maliye Bakanı olan Para Kurulu Başkanı Şeyh Halife bin Hamad Âl Sâni tarafından seçilir.

• İngiltere’de basılan bu paranın simgeleri (yelken, palmiye, petrol kuyusu), Basra Körfezi’nin özelliklerini sembolize eder.

13. Faslın 4. Maddesine göre Rupinin Riyal ile değişimi aşağıdaki bankalarda yapılmaktadır:

• Arap Bankası Ltd.

• Doğu Bankası Ltd.

• Osmanlı Bankası Ltd.

• İntra Bankası.

• İngiltere Orta Doğu Bankası.

Para işleri 5. Maddesi şöyle der:

• Döviz Bozdurma Formları Madde 4’te adı geçen bankalar tarafından düzenlenir ve müşteri tarafından doldurulur.

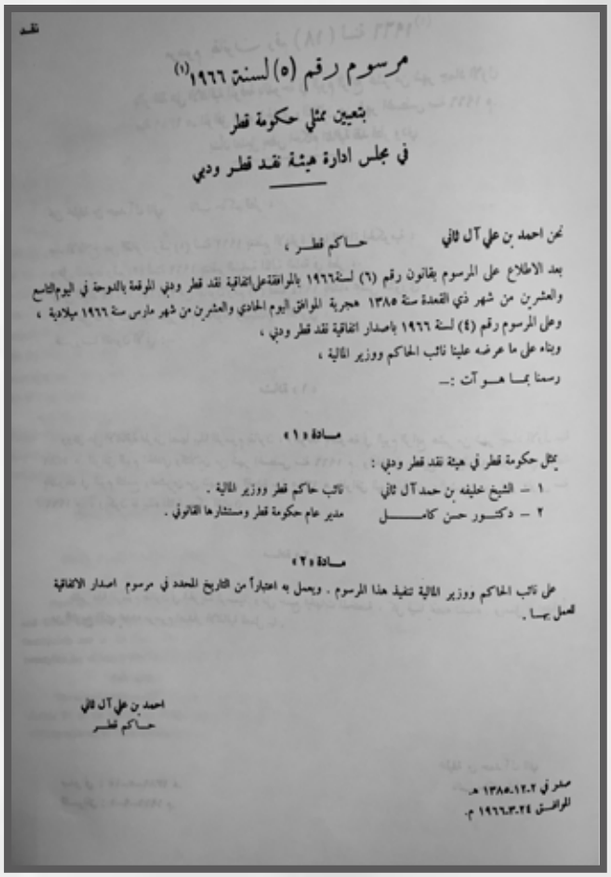
• Maksimum 5000 rupilik yabancı para, bankadaki döviz tablosunda belirtilen değerlere göre aynı bankada bozdurulur.

İngiltere Ortadoğu Bankası – Para Birimi Rupi Olan Bir Çek

United Bank Limited’e Ait Bir Çek

مرسوم رقم (٥) لسنة ١٩٦٦

بتعيين ممثلي حكومة قطر

في مجلس ادارة هيئة نقد قطر ودبي

نحن احمد بن علي آل ثاني — حاكم قطر ،

بعد الاطلاع على المرسوم بقانون رقم (٦) لسنة ١٩٦٦ بالموافقة على اتفاقية نقد قطر ودبي الموقعة بالدوحة في اليوم التاسع والعشرين من شهر ذي القعدة سنة ١٣٨٥ هجرية الموافق اليوم الحادي والعشرين من شهر مارس سنة ١٩٦٦ ميلادية ،

وعلى المرسوم رقم (٤) لسنة ١٩٦٦ باصدار اتفاقية نقد قطر ودبي ،

وبناء على ما عرضه علينا نائب الحاكم ووزير المالية ،

رسمنا بما هو آت :-

مادة ١

يمثل حكومة قطر في هيئة نقد قطر ودبي :

١ – الشيخ خليفه بن حمد آل ثاني — نائب حاكم قطر ووزير المالية .

٢ – دكتور حسن كامل — مدير عام حكومة قطر ومستشارها القانوني .

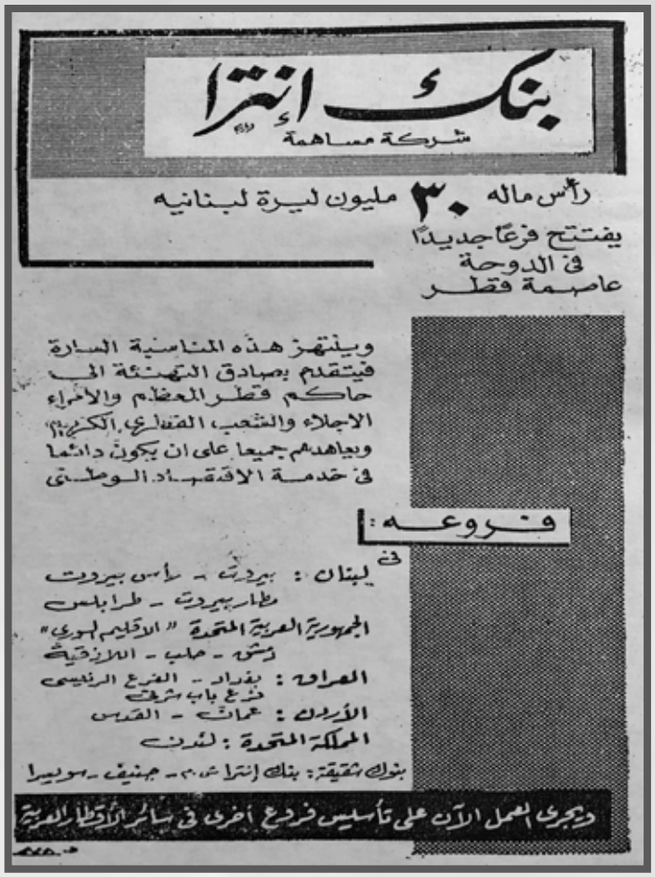
مادة ٢

على نائب الحاكم ووزير المالية تنفيذ هذا المرسوم . ويعمل به اعتباراً من التاريخ المحدد في مرسوم اصدار الاتفاقية المشار اليها .

احمد بن علي آل ثاني
حاكم قطر

صدر في ٢-١٢-١٣٨٥ هـ
الموافق ٢٤-٣-١٩٦٦ م

Katar ve Dubai Para Kurulu'na Katarlı Temsilcilerin Atanması- Resmi Gazete

İntra Bank 06 Aralık 1959

1966 Katar ve Dubai Para Kurumu Riyali

Katar ve Dubai kâğıt paralarının şekli ve tasarımı, 1966 tarihli 28 sayılı kanunla belirlenmiştir[53] :

1966 Katar ve Dubai Kurumu Riyalinin Özellikleri:

• **1 Riyal: boyutu:** 110x55mm – Rengi: Koyu yeşil – Üzerindeki Fotoğraflar: Yelkenli tekne, petrol kulesi ve iki palmiye ağacı – Filigran, kartal başı ve Para Kurulu müdürünün imzası.

• **5 Riyal: boyutu**: 120x60mm – Rengi: Koyu mor – Üzerindeki Fotoğraflar: Yelkenli tekne, petrol kulesi ve iki palmiye ağacı – Filigran, kartal başı ve Para Kurulu müdürünün imzası.

• **10 Riyal: boyutu:** 130x65mm – Rengi: Gri - Üzerindeki Fotoğraflar: Yelkenli tekne, petrol kulesi ve iki palmiye ağacı – Filigran, kartal başı ve Para Kurulu müdürünün imzası.

• **25 Riyal: boyutu:** 140x70mm – Rengi: Mavi - Üzerindeki Fotoğraflar: Yelkenli tekne, petrol kulesi ve iki palmiye ağacı – Filigran, kartal başı ve Para Kurulu müdürünün imzası.

53-Resmi Gazete, 1966, (Adı Geçen Kaynak)

Katar ve Dubai Para Kurumu (1966)

1 Riyal

5 Riyal

10 Riyal

25 Riyal

1966 Katar ve Dubai Para Kurulu Riyali (Devamı)

50 Riyal

100 Riyal

1966 Katar ve Dubai Kurumu Riyalinin Özellikleri (Devamı)

• **50 Riyal: boyutu:** 150x75mm – Rengi: Kırmızı - Üzerindeki Fotoğraflar: Yelkenli tekne, petrol kulesi ve iki palmiye ağacı – Filigran, kartal başı ve Para Kurulu müdürünün imzası.

• **100 Riyal: boyut:** 160x80mm – Rengi: Yeşil - Üzerindeki Fotoğraflar: Yelkenli tekne, petrol kulesi ve iki palmiye ağacı – Filigran, kartal başı ve Para Kurulu müdürünün imzası.

Madeni Paranın Özellikleri[54] (1966-1969)

- **1 Dirhem:** Ağırlığı**:** 1.5 gr – İçeriği: Saf bakır.
- **5 Dirhem:** Ağırlığı**:** 3.75 gr – İçeriği: Saf bakır.
- **10 Dirhem:** Ağırlığı: 7.5 gr – İçeriği: Saf bakır.
- **25 Dirhem:** Ağırlığı: 3.5 gr – İçeriği: ¾ oranında bakır, ¼ oranında nikel.
- **50 Dirhem:** Ağırlığı: 6.5 gr – İçeriği: ¾ oranında bakır, ¼ oranında nikel.

1 Dirhem

5 Dirhem

10 Dirhem

54- Resmi Gazete, 1966, (Adı Geçen Kaynak)

1966-1969 Katar ve Dubai Para Kurumu Madeni Paraları

25 Dirhem

50 Dirhem

1971 Madeni Parasının Özellikleri:

• 10 Dirhem: Ağırlığı: 7.5 gr – İçeriği: Saf bakır.

10 Dirham

Katar Maliye Bakanlığı Binası

Katar ve Dubai Para Kurulu Riyalinin Son Kullanımı

Mayıs 1973 tarihinde Baba Emir Şeyh Hamad bin Halife Âl Sâni döneminde, Katar ve Dubai Para Kurumunun lağvedilmesi kararlaştırılmış ve buna dair 6 sayılı kararname Resmî Gazetede yayımlanmıştır. Aynı tarihte Katar ve Dubai Kurumu Riyalinin tüm banka ve döviz bürolarından çekilmesine dair 24 sayılı kararname yayımlanmıştır[55] Söz konusu kararname, Katar Para Kurumu adına Maliye ve Petrol Bakanlığı tarafından çıkarılmıştır

55- Resmi Gazete, 1973, Şüûnü'Nakd, İlğâü Meclisi Nakdi Katar ve Dubai, Sahbü Ümleti Riyâli Müessesti Katar ve Dubai, Doha, Katar.

ALTINCI BÖLÜM
KATAR RİYALİ SÜRÜMLERİ

Katar Riyali Sürümleri

Katar'ın ulusal parası olan riyalin ilk sürümü, 1973 yılında piyasaya sürüldü. Dönemin emiri Şeyh Halife Bin Hamad Âl Sâni döneminde Katar, Uluslararası Para Fonu Anlaşmasına dâhil oldu, Maliye ve Petrol Bakanlığı kuruldu ve Aralık 1972 tarihinde bankacılığı düzenleyen Kamu Ticaret Bankaları Birliği anlaşması hayata geçirildi[56]

13 Ekim 1972 tarihli Resmî Gazetede parasal işlemlerle ilgili aşağıdaki maddeler yer almıştır

Madde 1: Riyalin altın karşısında değerini korumak amacıyla sterlin para biriminin alım ve satım işlemleri yapılmaktadır[57]

Madde 2: Riyalin ortalama değeri, sterlin üzerinden belirlenir. Londra piyasasında sterlinin değeri ise dolara göre belirlenmektedir. Buna göre 1 Riyal, 0.228 Amerikan dolarına eşdeğerdir.

Katar Para Kurumu

Katar Para Kurumu, 1973 yılında dönemin emiri Şeyh Halife bin Hamad Âl Sâni (1995-1972) zamanında kuruldu. Kurumun ilk başkanlığını Maliye ve Petrol Bakanı olan Şeyh Abdülaziz bin Halife Âl Sâni üstlenmiştir. Para Kurumu, riyalin piyasada serbest bir şekilde alım satımını ve diğer paralar karşısında değerini korumaktan sorumlu idi.

Katar Para Kurumu ile ilgili 1973 tarihli 7 sayılı kanuna göre

Madde 2: Katar Para Kurumu, tüzel kişiliğe sahip kuruluştur, gerektiğinde iş ve işlemlerini yürütmek adına menkul ve gayrimenkuller edinme ve bunlar üzerinde tasarrufta bulunma haklarına sahiptir[58]

Madde 3: Para basma, dolaşıma sürme ve geri çekme işlemlerini şu bağlamda düzenler:

- Yurtiçi ve yurtdışında paranın değerinin istikrarlı bir biçimde korunması.
- Ulusal ekonominin gelişmesine katkıda bulunmak adına bankacılık, finans, kredi ve para sisteminin oluşturulması.
- Bankaların denetlenmesi.

Madde 4: Kurumun merkezi, Doha'da olup Katar'da ve yurtdışında şubeler açabilir. Ayrıca yurtdışında acente ve muhabir atayabilir.

56- En-Nukûdü fi-Katar, (Adı Geçen Kaynak)
57- Resmi Gazete, 1973, (Adı Geçen Kaynak)
58- Resmi Gazete, 1973, (Adı Geçen Kaynak)

استبدال الريال الحالي بالريال الجديد خلال ٩٠ يوما

للتداول اعتبارا من صباح السبت الواقع في السادس عشر من شهر ربيع الثاني لسنة١٣٩٣ هـ الموافق التاسع عشر من شهر مايو (ايار) لسنة ١٩٧٣ م وهي من الفئات التالية : ـ

اوراق النقد : ريال ، خمسة ريالات ، عشرة ريالات ، مائة ريال ، وخمسمائة ريال .

المسكوكات النقدية : درهم ، خمسة دراهم ، عشرة دراهم ، خمسة وعشرون درهما ، وخمسون درهما ..

وستجري عملية استبدال اوراق النقد الصادرة عن مجلس نقد قطر ودبي باوراق النقد الجديدة لدى جميع البنوك العاملة في قطر في خلال مدة ثلاثة اشهر من تاريخ طرح الاوراق النقدية الجديدة للتداول .

وتبقى اوراق النقد والمسكوكات النقدية الصادرة عن مجلس نقد قطر ودبي عملة قانونية مقبولة في التداول خلال تلك المدة ، على انه في نهايتها يوقف التعامل بها ، ويكون لحاملها الحق في استرداد قيمتها من مؤسسة النقد القطري وفق الترتيبات التي تضعها المؤسسة .

هذا وتعتبر قيمة النقد الجديد مساوية تماما لقيمة النقد الحالي وهي مغطاة بالذهب والعملات الاجنبية تغطية كاملة ومضمونة القيمة بموجب القانون .

لذا نرجو الجمهور الكريم عدم التزاحم على البنوك لاستبدال النقد لان المدة المعطاة كافية لاجراء الاستبدال بصورة منتظمة وسهلة وعند انتهاء المدة يمكن استبدال اوراق النقد التي اوقف التعامل بها لدى مؤسسة النقد القطري .

على اساس ان كل وحدة من ريال قطر ودبي تعادل وحدة من ريال قطر .

مادة (٣)

تبقى اوراق النقد والمسكوكات الصادرة عن هيئة نقد قطر ودبي عملة قانونية مقبولة للتداول خلال المدة المشار اليها في المادة الاولى . وتصدر المؤسسة اعلانا ينشر في الجريدة الرسمية وبوسائل الاعلام الاخرى المناسبة بوقف التعامل بها في نهاية المدة على ان يكون لحاملها الحق في استرداد قيمتها من المؤسسة في اى وقت .

مادة (٤)

ينشر هذا المرسوم في الجريدة الرسمية وبكافة وسائل الاعلام الاخرى المناسبة .

مادة (٥)

على جميع الجهات المختصة كل فيما يخصه تنفيذ هذا المرسوم ويعمل به من تاريخ صدوره .

خليفة بن حمد آل ثاني
امير دولة قطر

صدر في الدوحة ١٣٩٣/٤/١٠ هـ
الموافق ١٩٧٣/٥/١٣ م

بيان وزير المالية والبترول

هذا وقد اصدر سعادة وزير المالية والبترول البيان التالي :
حيث أنه قد تم اقرار قانون مؤسسة النقد القطري لذلك سوف تطرح اوراق النقد والمسكوكات النقدية الصادرة بمقتضى قانون مؤسسة النقد المذكورة اعلاه

سعادة الشيخ عبد العزيز بن خليفة آل ثاني وزير المالية والبترول

ريال واحد
الوجه (وردي قاتم)

١٠ ريالات
الوجه (أخضر)

٥ ريالات
الوجه (بني قاتم)

٤ ـ العروبة

Mecelletü'l-Urûbe, 13 Mayıs 1973

Madde 19: Para birimi Katar riyalidir. 1 riyal 100 dirhemden oluşur.

Madde 21: Banknotları basar, madeni paraları darbeder, kâğıt ve madeni paraları saklar, kâğıt ve madeni paraların basımını ve yeniden basımını gerçekleştirmek için gerekli işlemleri yürütür.

Madde 23: Para Kurumu tarafından basılan kâğıt para ve madeni paralar, kurul tarafından önerilen şekil ve özelliklere tabidir.

Katar Riyalinin İlk Sürümü, 1973

Katar Para Kurumu, 19 Mayıs 1973 tarihinde Katar Devleti'nin ilk ulusal parası olarak riyalin ilk sürümünü basmıştır .

1973'te Basılan İlk Kağıt Riyalin Türleri

- **1 Riyal:** Renk: Çok renkli zemine basılı açık kırmızı yazılı.

  Ön yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Para Kurumu'nun adı ve Maliye Bakanının imzası.

  Arka yüz: Liman, filigran ve kartal başı.

- **5 Riyal:** Renk: Çok renkli zemine basılı siyah yazılı.

  Ön yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Para Kurumu'nun adı ve Maliye Bakanının imzası.

  Arka yüzü: Ulusal Müze binası, filigran ve kartal başı.

- **10 Riyal:** Renk: Çok renkli zemine basılı yeşil yazılı.

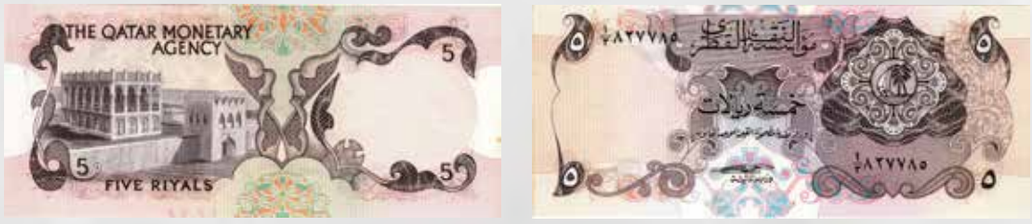
  Ön yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Para Kurumu'nun adı, Maliye Bakanının imzası.

  Arka yüzü: Para Kurumu'nun binası, filigran ve kartal başı

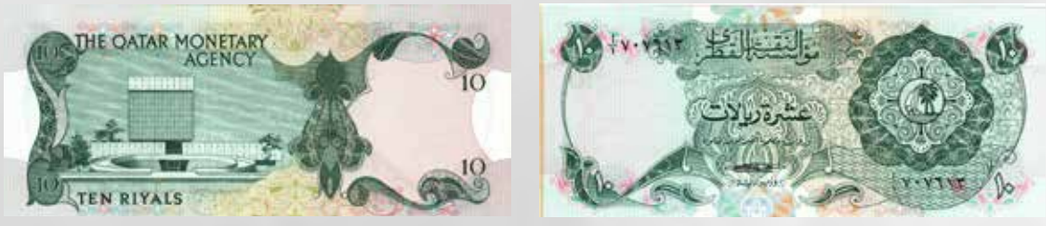
Katar Riyalinin İlk Sürümü (1973)

1 Riyal

5 Riyal

10 Riyal

• **50 Riyal:** Renk: Çok renkli zemine basılı mavi yazılı.

Ön yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Para Kurumu'nun adı ve Maliye Bakanının imzası.

Arka yüz: Petrol rafineri, filigran ve kartal başı.

• **100 Riyal:** Renk: Çok renkli zemine basılı koyu turuncu ve zeytin yeşili yazılı.

Ön yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Para Kurumu'nun adı ve Maliye Bakanının imzası.

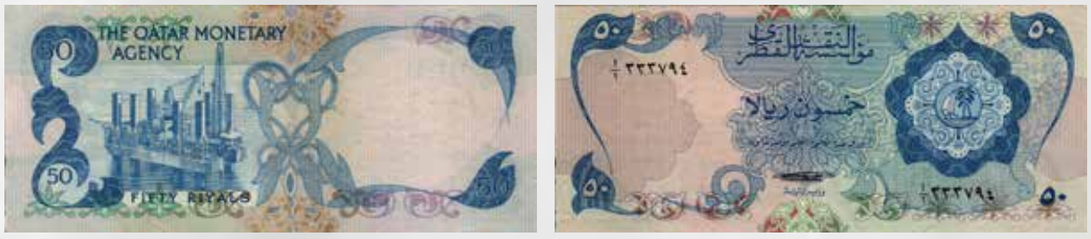
Arka yüz: Maliye Bakanlığı binası, filigran ve kartal başı.

• **500 Riyal:** Çok renkli zemine basılı yeşilimsi mavi yazılı.

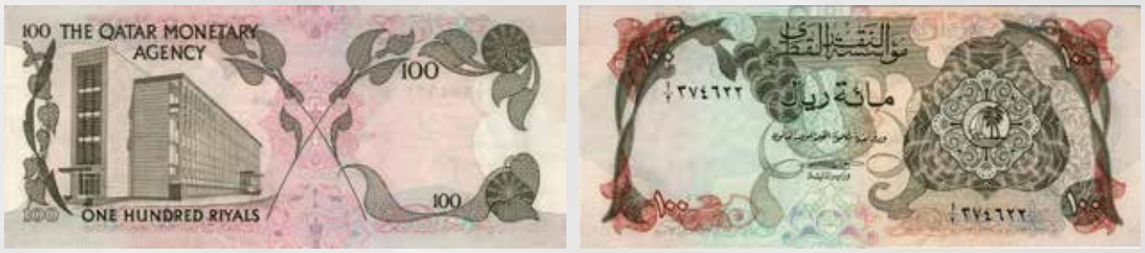
Ön yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Para Kurumu'nun adı ve Maliye Bakanının imzası.

Arka yüz: Şeyhler Camii, filigran ve kartal başı.

Katar Riyalinin İlk Sürümü (1973)

50 Riyal

100 Riyal

500 Riyal

Madeni Paraların[59] İlk Sürümleri, (1973)

- **1 Dirhem:** Katar Devleti Arması.
- **5 Dirhem:** Katar Devleti Arması.
- **10 Dirhem:** Katar Devleti Arması.
- **25 Dirhem:** Katar Devleti Arması.
- **50 Dirhem:** Katar Devleti Arması.

1 Dirhem

10 Dirhem

5 Dirhem

50 Dirhem

25 Dirhem

59- El-Ceridetü'r-Resmiye, 1973, Tedavülü Riyali Müesseseti'n-Nakdi'l-Katari, el-Fiatü'l-Madiniye, Ali bin Ali Matbaaları, Katar Devleti.

Madeni Paraların 1978 Sürümleri

- **5 Dirhem:** Katar Devleti Arması.
- **50 Dirhem:** Katar Devleti Arması.

Madeni Paraların 1978 Sürümü

5 Dirhem

50 Dirhem

Katar Riyalinin İkinci Sürümü, 1981 Banknotları[60]

• 1 Riyal:

Renk: Çok renkli zemine basılı sarı ve kahverengi yazılı.

Ön Yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Para Kurumu'nun adı ve Maliye Bakanının imzası.

Arka Yüz: Doha'da bir bulvar fotoğrafı, filigran ve kartal başı.

• 1 Riyal:

Renk: Çok renkli zemine basılı mor yazılı.

Ön Yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Para Kurumu'nun adı ve Maliye Bakanının imzası.

Arka Yüz: Eski bir tekne, filigran ve kartal başı.

• 5 Riyal:

Renk: Çok renkli zemine basılı kırmızı yazılı.

Ön Yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Para Kurumu'nun adı ve Maliye Bakanının imzası.

Arka Yüz: Tarım ve küçükbaş hayvanlar, filigran ve kartal başı.

• 5 Riyal:

Renk: Çok renkli zemine basılı mavi yeşil yazılı.

Ön Yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Para Kurumu'nun adı ve Maliye Bakanının imzası.

Arka Yüz: Katar Ulusal Müzesi binası, filigran ve kartal başı.

* Not: Katar Riyali iki tip şeklinde basılmıştır.

60- El-Umlat fi Katar

Katar Riyalinin İkinci Sürümü, 1981 Banknotları

1 Riyal

1 Riyal

5 Riyal

10 Riyal

Katar Riyali'nin İkinci Sürümü, 1981 Banknotları

• 50 Riyal:

Renk: Çok renkli zemine basılı mavi yazılı.

Ön Yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Para Kurumu'nun adı ve Maliye Bakanının imzası.

Arka Yüz: Demir Çelik Fabrikası, filigran ve kartal başı.

• 100 Riyal:

Renk: Çok renkli zemine basılı yeşil ve sarı yazılı.

Ön Yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Para Kurumu'nun adı ve Maliye Bakanının imzası.

Arka Yüz: Katar Para Kurumu binası, filigran ve kartal başı.

• 500 Riyal:

Renk: Çok renkli zemine basılı yeşil ve mavi yazılı.

Ön Yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Para Kurumu'nun adı ve Maliye Bakanının imzası.

Arka Yüz: Petrol rafineri, filigran ve kartal başı.

Katar Riyali'nin İkinci Sürümü, 1981 Banknotları

50 Riyal

100 Riyal

500 Riyal

1981 Madeni Paraları

• **25 Dirhem**: Katar Devleti Arması.
• **50 Dirhem:** Katar Devleti Arması.

25 Dirhem

50 Dirhem

Katar Merkez Bankası

Katar Merkez Bankası, bankacılık ve para politikasını belirlemek üzere 5 Ağustos 1993 tarihinde kuruldu. Katar Merkez Bankasının parasal yetkinliği, paranın basılması, bozulması, para politikalarının oluşturulması ve riyalin değerini 1 dolar 3.64 riyal olarak sabitlemektir.

Ulusal Ekonominin Gelişimi Bağlamında Merkez Bankasının Hedefleri[61]

- Paranın değerini korumak ve finansal istikrarı sağlamak.
- Devlet Bankası olarak faaliyet göstermek.
- Bankalar ve diğer kamu finans kurumlarına mali hizmet sunmak.
- Devletin direktif ve yönergelerini oluşturmak ve uygulamak.
- Mevduatları korumak ve güvence altına almak adına fon oluşturmak ve buna özgü bir rejim belirlemek.
- Bankacılık ve finans alanında hizmet sistemleri kurmak, yönetmek ve geliştirmek.
- Uluslararası para ve finans kuruluşları nezdinde devleti temsil etmek.
- Merkez Bankası faaliyetlerini bakanlıklar ve devlet kurumları ile iş birliği ve koordinasyon içinde yürütmek.
- Riyalin değer istikrarını korumak ve diğer para birimleri ile değişim kabiliyetini sürdürmek.
- Mal ve hizmet fiyatlarının istikrarını sağlamak.
- Mali alanda ve bankacılıkta istikrarı temin etmek.

61- En-Nukûdü fi-Katar, (Adı Geçen Kaynak)

Katar Merkez Bankası

Katar Riyalinin Üçüncü Sürümü, 1996

Baba Emir Şeyh Hamad bin Halife Âl Sâni döneminde (2013-1995) Katar Merkez Bankası, 1996 yılında Riyalin yeni sürümünü piyasaya sürmüştür. Bu yeni banknotun özellikleri aşağıdaki gibidir:

• 1 Riyal

Renk: Çok renkli zemine basılı mor yazılı.

Ön Yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Merkez Bankası'nın adı, Maliye Bakanının imzası ve Merkez Bankası başkanın imzası.

Arka Yüz: Geleneksel bir tekne, filigran ve kartal başı.

• 5 Riyal

Renk: Çok renkli zemine basılı koyu kırmızı yazılı.

Ön Yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Merkez Bankası'nın adı, Maliye Bakanının imzası ve Merkez Bankası başkanın imzası.

Arka Yüz: Tarım ve küçükbaş hayvanlar, filigran ve kartal başı.

• 10 Riyal

Renk: Çok renkli zemine basılı yeşil ve mavi yazılı.

Ön Yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Merkez Bankası'nın adı, Maliye Bakanının imzası ve Merkez Bankası başkanın imzası.

Arka Yüz: Katar Ulusal Müzesi binası, filigran ve kartal başı.

Katar Riyalinin Üçüncü Sürümü, 1996

1 Riyal

5 Riyal

10 Riyal

Katar Riyalinin Üçüncü Sürümü, 1996

• 50 Riyal:

Renk: Çok renkli zemine basılı mavi yazılı.

Ön Yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Merkez Bankası'nın adı, Maliye Bakanının imzası ve Merkez Bankası başkanın imzası.

Arka Yüz: Demir Çelik Fabrikasının binası, filigran ve kartal başı.

• 100 Riyal:

Renk: Çok renkli zemine basılı sarı ve yeşil yazılı.

Ön Yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Merkez Bankası'nın adı, Maliye Bakanının imzası ve Merkez Bankası başkanın imzası.

Arka Yüz: Katar Para Kurumunun binası, filigran ve kartal başı.

• 500 Riyal:

Renk: Çok renkli zemine basılı mavi ve yeşil yazılı.

Ön Yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Merkez Bankası'nın adı, Maliye Bakanının imzası ve Merkez Bankası başkanın imzası.

Arka yüzü: Petrol rafineri, filigran ve kartal başı[62]

62- Present – Krause Publica Tions 1961-, Standard Catalog Of Word Papr Money, Modern Issues. 2007. Cuhaj - G 66.

Katar Riyalinin Üçüncü Sürümü, 1996

50 Riyal

100 Riyal

500 Riyal

1998 Sikkeleri

- **25 Dirhem:** Katar Devleti'nin arması.
- **50 Dirhem:** Katar Devleti'nin arması.

25 Dirhem

50 Dirhem

2000 Sikkeleri

- **25 Dirhem:** Katar Devleti'nin arması.
- **50 Dirhem:** Katar Devleti'nin arması.

25 Dirhem

50 Dirhem

Katar Riyalinin Dördüncü Sürümü, 2003

Katar Merkez Bankası'nın 2003 yılında basımını yaptığı Riyalin dördüncü sürümünü[63] aşağıdaki özellikleri içermektedir:

• 1 Riyal:

Renk: Çok renkli zemine basılı mor ve mavi yazılı.

Ön Yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Merkez Bankasının adı, Maliye Bakanının imzası ve Merkez Bankası başkanın imzası.

Arka Yüz: Yerel türden üç kuş, filigran ve kartal başı.

• 5 Riyal:

Renk: Çok renkli zemine basılı yeşil yazılı.

Ön Yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Merkez Bankasının adı, Maliye Bakanının imzası ve Merkez Bankası başkanın imzası.

Arka Yüz: Katar Ulusal Müzesi binası, Yerel türden hayvanlar, filigran ve kartal başı.

• 10 Riyal:

Renk: Çok renkli zemine basılı kumral turuncumsu kahverengi yazılı.

Ön Yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Merkez Bankasının adı, Maliye Bakanının imzası ve Merkez Bankası başkanın imzası.

Arka Yüz: Kum tepeleri, geleneksel tekne, Yerel türden hayvanlar, filigran ve kartal başı.

63- Present – Krause Publica Tions – 1961, Standard Catalog Of Word Papr Money, Modern Issues. 2007. Cuhaj- G 67.

Katar Riyalinin Dördüncü Sürümü, 2003

1 Riyal

5 Riyal

10 Riyal

Katar Riyalinin Dördüncü Sürümü, 2003

• 50 Riyal:

Rengi: Çok renkli zemine basılı pembe yazılı.

Ön Yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Merkez Bankasının adı, Maliye Bakanının imzası ve Merkez Bankası başkanın imzası.

Arka Yüz: Midye ve inci minyatürü, Merkez Bankasının binası, filigran ve kartal başı.

• 100 Riyal:

Renk: Çok renkli zemine basılı yeşil yazılı.

Ön Yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Merkez Bankasının adı, Maliye Bakanının imzası ve Merkez Bankası başkanın imzası.

Arka Yüz: Şeyhler Camii, Al Shaqab Kurumu binası, filigran ve kartal başı.

• 500 Riyal:

Renk: Çok renkli zemine basılı mor ve mavi yazılı.

Ön Yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Merkez Bankasının adı, Maliye Bakanının imzası ve Merkez Bankası başkanın imzası.

Arka Yüz: Kartal başı, Emirlik Sarayı binası, filigran ve kartal başı.

Katar Riyali’nin 2003 Tarihli Dördüncü Sürümü

50 Riyal

100 Riyal

500 Riyal

2006 Sikkeleri

- **1 Dirhem:** Katar Deveti'nin arması.
- **5 Dirhem:** Katar Deveti'nin arması.
- **10 Dirhem:** Katar Deveti'nin arması.
- **25 Dirhem:** Katar Deveti'nin arması.
- **50 Dirhem:** Katar Deveti'nin arması.

2006 Sikkeleri

1 Dirhem

10 Dirhem

5 Dirhem

50 Dirhem

25 Dirhem

Katar Devleti, 2007 yılında görme zorluğu çeken ve engelli kişilere uygun riyalin dördüncü sürümünü [64]basmıştır. Bunlar:

• 1 Riyal:

Renk: Çok renkli zemine basılı mor ve mavi yazılı.

Ön Yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Merkez Bankasının adı, Maliye Bakanının imzası, Merkez Bankası başkanının imzası ve görme engellilerine uygun işaret (Bir çizgi).

Arka Yüzü: Yerel türden üç kuş, filigran ve kartal başı.

• 5 Riyal:

Renk: Çok renkli zemine basılı yeşil yazılı.

Ön Yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Merkez Bankasının adı, Maliye Bakanının imzası, Merkez Bankası başkanının imzası ve görme engellilerine uygun işaret (İki çizgi).

Arka Yüz: Katar Ulusal Müzesi binası, Yerel türden hayvanlar, filigran ve kartal başı.

•10 Riyal:

Renk: Çok renkli zemine basılı kumral turuncumsu kahverengi yazılı.

Ön Yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Merkez Bankasının adı, Maliye Bakanının imzası, Merkez Bankası başkanının imzası ve görme engellilerine uygun işaret (Üç çizgi).

Arka Yüz: Kum tepeleri ve geleneksel tekne, filigran ve kartal başı.

64 - Present – Krause Publica Tions – 1961, Standard Catalog Of Word Papr Money, Modern Issues. 2007. Cuhaj - G - 68

Görme Engellilere Uygun Özel Sürüm Riyal, 2007

1 Riyal

5 Riyal

10 Riyal

Görme Engellilere Özel Sürüm Riyal, 2007

• 50 Riyal:

Renk: Çok renkli zemine basılı pembe yazılı.

Ön Yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Merkez Bankasının adı, Maliye Bakanının imzası, Merkez Bankası başkanının imzası ve görme engellilerine uygun işaret (Dört çizgi).

Arka Yüz: Midye ve inci minyatürü, Merkez Bankasının binası, filigran ve kartal başı.

• 100 Riyal:

Renk: Çok renkli zemine basılı yeşil yazılı.

Ön Yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Merkez Bankasının adı, Maliye Bakanının imzası, Merkez Bankası başkanının imzası ve görme engellilerine uygun işaret (Şeffaf Pencere).

Arka Yüz: Şeyhler Camii, Al Shaqab Kurumu binası, filigran ve kartal başı.

• 500 Riyal:

Renk: Çok renkli zemine basılı mor ve mavi yazılı.

Ön Yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Merkez Bankasının adı, Maliye Bakanının imzası, Merkez Bankası başkanının imzası ve görme engellilerine uygun işaret (Şeffaf Pencere).

Arka Yüz: Kartal başı ile Emirlik Sarayı, filigran ve kartal başı.

Riyalin Görme Engellilere Özel Sürümü, 2007

50 Riyal

100 Riyal

500 Riyal

2012 Sikkeleri

- **1 Dirhem:** Katar Devleti'nin arması.
- **5 Dirhem:** Katar Devleti'nin arması.
- **10 Dirhem:** Katar Devleti'nin arması.
- **25 Dirhem:** Katar Devleti'nin arması.
- **50 Dirhem:** Katar Devleti'nin arması.

2012 Sikkeleri

1 Dirhem

10 Dirhem

5 Dirhem

50 Dirhem

25 Dirhem

Katar Merkez Bankası Tarafından Basılan Riyalin Beşinci Sürümü, 2020

Katar Merkez Bankası, yeni tasarım ve güvenlik özellikleri ile beşinci sürüm kâğıt paraların basımını 13 Aralık 2020 tarihinde duyurmuştur. Yüksek güvenlik ve modern teknik özelliklere sahip olan bu yeni sürüm, Katar milli gününe denk gelen 18 Aralık 2020 tarihinde tedavüle girmiştir. Yeni sürümde ilk kez Katar bayrağı ve basım tarihi yer almaktadır. Yeni banknotlar 1, 5, 10, 50, 100, 200 ve 500 riyallik banknotlardır. Daha önce olmayan 200 Riyal, 100 ile 500 Riyal arasındaki boşluğu doldurmak üzere basılmıştır.

Katar Riyalinin Beşinci Sürümü, 2020

• 1 Riyal:

Renk: Çok renkli zemine basılı yeşil yazılı.

Ön Yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Merkez Bankasının adı, Katar Devleti'nin Bayrağı, Maliye Bakanının imzası, Merkez Bankası başkanını imzası, filigran olarak Katar Devleti Arması, yaşlılara ve görme sorunu olanlara uygun kabarık çizgiler.

Arka Yüz: Betil teknesi, inci midyesi heykeli ve basım tarihi 2020.

• 5 Riyal:

Renk: Çok renkli zemine basılı gri yazılı.

Ön Yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Merkez Bankasının adı, Katar Devleti'nin Bayrağı, Maliye Bakanının imzası, Merkez Bankası başkanını imzası, filigran olarak Katar Devleti Arması, yaşlılara ve görme sorunu olanlara uygun kabarık çizgiler.

Arka Yüz: Katar kırsalından bir görünüm; deve, Arap atları, Arap antilobu, Ghaf ağacı, Arap çadırı ve basım tarihi 2020.

• 10 Riyal:

Renk: Çok renkli zemine basılı mavi yazılı.

Ön Yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Merkez Bankasının adı, Katar Devleti'nin Bayrağı, Maliye Bakanının imzası, Merkez Bankası başkanını imzası, filigran olarak Katar Devleti Arması, yaşlılara ve görme sorunu olanlara uygun kabarık çizgiler.

Arka Yüz: Lusail Stadyumu, Meşale Kulesi, Sidre Hastanesi, Eğitimkent ve basım tarihi 2020.

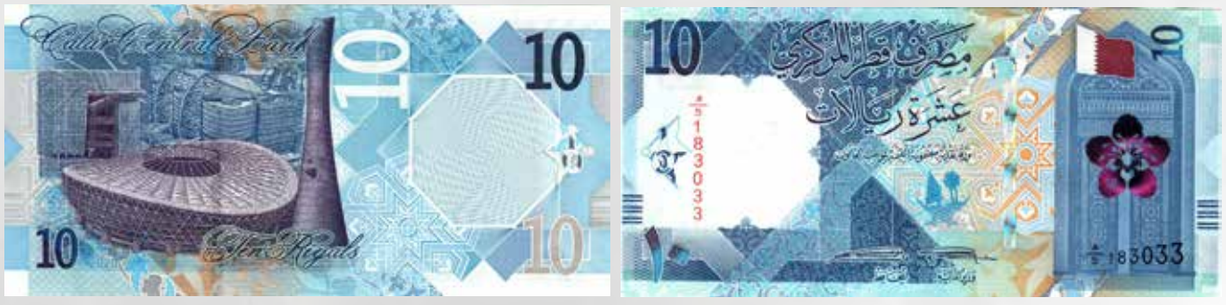
Katar Riyali Beşinci Sürümü

1 Riyal

5 Riyal

10 Riyal

Katar Riyali Beşinci Sürümü, 2020

• 50 Riyal:

Renk: Çok renkli zemine basılı kırmızı yazılı.

Ön Yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Merkez Bankasının adı, Katar Devleti'nin Bayrağı, Maliye Bakanının imzası, Merkez Bankası başkanını imzası, filigran olarak Katar Devleti Arması, yaşlılara ve görme sorunu olanlara uygun kabarık çizgiler.

Arka Yüz: Katar Merkez Bankası binası, Maliye Bakanılığı binası ve basım tarihi 2020.

• 100 Riyal:

Renk: Çok renkli zemine basılı yeşil yazılı.

Ön Yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Merkez Bankasının adı, Katar Devleti'nin Bayrağı, Maliye Bakanının imzası, Merkez Bankası başkanını imzası, filigran olarak Katar Devleti Arması, yaşlılara ve görme sorunu olanlara uygun kabarık çizgiler.

Arka Yüz: Ebu Kubeyb Camii ve basım tarihi 2020.

Katar Riyalinin Beşinci Sürümü, 2020

50 Riyal

100 Riyal

Katar Riyali Beşinci Sürümü, 2020

• 200 Riyal:

Renk: Çok renkli zemine basılı turuncu yazılı.

Ön Yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Merkez Bankasının adı, Katar Devleti'nin Bayrağı, Maliye Bakanının imzası, Merkez Bankası başkanını imzası, filigran olarak Katar Devleti Arması, yaşlılara ve görme sorunu olanlara uygun kabarık çizgiler.

Arka Yüz: Katar Ulusal Müzesi, İslam Sanat Müzesi ve basım tarihi 2020.

• 500 Riyal:

Renk: Çok renkli zemine basılı pembe yazılı.

Ön Yüz: Katar Devleti'nin arması, Katar Merkez Bankasının adı, Katar Devleti'nin Bayrağı, Maliye Bakanının imzası, Merkez Bankası başkanını imzası, filigran olarak Katar Devleti Arması, yaşlılara ve görme sorunu olanlara uygun kabarık çizgiler.

Arka Yüz: Ras Leffan LGN rafineri, LNG tankeri ve basım tarihi 2020.

Katar Riyali Beşinci Sürümü, 2020

200 Riyal

500 Riyal

Teşekkür ve Minnettarlık

İbrahim Câbir El Câbir: Sikke uzmanı – Katar Müzeleri
Faysal Abdullah El Nuaymi: Tarihi Eserler Müdürü - Katar Müzeleri
Muhammed Said El Belûşi: Araştırma ve İnceleme Komitesi Üyesi – Kültür Yerleşkesi Kurumu (KATARA)
Abdulaziz El Metawa: Tarihi ve Kültürel Miras Bölüm Başkanı - Kültür Yerleşkesi Kurumu (KATARA)
Nasır Muhammed Nuaymi: Katar Para Koleksiyoncusu
Sultan Sâni El Haciri: Katar Para Koleksiyoncusu

Kaynakça

El-Râyetü'l-İktisâdiye, 14 Aralık 2020.

El-Umletü ve'l-İktisâdü Kadimen fi-Katar, Muhammed Abdullah Sâdık, el-Reyyan Dergisi yayınları, el-Reyyan Matbaaları Şirketi, Katar Devleti, 2017.

el-Muctemaü'l-Katari Dirâstün Tahliliyetün li-Melâmihi't-Tağyîri'l-İctimâ'iyi'l-Mu'âsır, Dr. Cuheyne Sultân el-İsâ, İnsaniyat ve Sosyal Bilmler Fakültesi, Katar Üniversitesi, Sicillü'l-Arab Matbaaları, 1982.

el-Meskûtü'l-İslâmiye, İbrahim el-Câbir, Katar Ulusal Müzesi, Enformasyon Bakanlığı, Katar Devleti.

El-Mevâkı´ü'l-Eseriye - Et-Türâsü'l-Mi'mâri – el-Metâhifü fi Katar, Muhammed Câsim el-Halfi, el-Meclisü'l-Vatani li's-Sekâfe ve'l-Fünûn ve't-Türâs, Katar Devleti, 2003.

Vikipedi Özgür Ansiklopedi, "Kaçarlar" maddesi.

Vikipedi Özgür Ansiklopedi, "Nemçe Riyalı" maddesi.

Vikipedi Özgür Ansiklopedi, "Hindistan Cumhuriyeti" maddesi.

En-Nukûdü fi-Katar, dr. Haşim Abdurrahim es-Seyyid, Katar Merkez Bankası, Katar Devleti, 2005.

"İmâretü Katar", el-Ahram Gazetesi, Aralık 1959.

İmâretü Katar el-Arabiye, Muhammed Şerif el-Şeybâni, Dârü's-Sekâfe, Lübna, 1962.

Tarihü'l-Umleti fi'l-Kuveyt, Adil Abdulmuğni, El-Kabes Matbaaları, Kuveyt Devleti, 1992.

Tarihü Katar el-âm, Mahmmut Behcet Sinan, el-Mücemma'ü'l-İlmi, Bağdad, 1966.

Ta'rîfü Lemehâtin min Târihi'n-Nukûd fi Saltanati Umân, Dr. Muhammed bin Hamad el-Ureymi, Esîr Umân, 10 Mayıs 2019.

Delilü'l-Umlât, Present, Krause Publications – 1961, Standard Catalog Of Word Paper Money, Modern Issues. 2007. Cuhaj – G.

Delilü Müthafi Katar el Vatani, Heyetü Metâhifi Katar, 2019.

Delilü Müthafi'l-Khor el-İklimi, İdaretü'l-Metahifi ve'l-Âsâr, Enformasyon Bakanlığı, Katar Devleti, 1991.

Delîlü-Ma'ridi'l-Âsâri'l-Halîciyi'l-Müşterek, el-Meclisü'l-Vatani li's-Sakafeti ve'l-Fünûni ve'l-Âdâb, Devletü'l-Kuveyt, 2020.

Delilü Maridi Vihdetün Hadâriyetün ve Tenevvüün Sekâfiyyün Abre'l-Usûr, el-Maridü'l-Müşterekü'l-Halîci, Umman Sultanlığı, 2015.

Rıhletün Abre'l-Halîci'l-Arabi Mine'l-Basra ilâ Maskat, Hermann Burchardt, Tercüme: Ahmed Abiş, Dârü'l-Kitâbi'l-Vataniye, 2009.

Indian Coinage, British India – Republic India, Sainath Reddappa, Indian Bank, 2013.

Katar Şarku'l-Cezireti'l-Arabiye Suverün Tarihiye 1950-1921, Mustafa Ebu Kâkime, Birleşik Krallık, 1995.

Katar fi'-Ahdi'l-Osmani, 1916-1871, Dr. Zekeriya Kurşun, el-Darü'l-Arabiyetü li'L-Mevsû'ât.

Katar fî Delili'l-Halîc, Lorimer, Belgeler Bölümü, Divân-ı Emîrî, Katar Devleti, 1981.

Katar fi Usûri Mâ Kable't-Târih, Dr. Münir Taha, Ulusal Kültür Sanat Miras Kurulu, Katar, 2003.
Katar ve'l-Bahr, İbrahim Fuad, Ulusal Kültür Sanat Miras Kurulu, Katar, 2002.
Künûzü Müthafi Katar al-Vatani, Necla el-İzzi, Enformasyon Bakanlığı, Katar Devleti.
Lecnetü Tedvin-i Tarih-i Katar, Cilt 2, Arap Yarımadasının Doğusu Tarihi Araştırmaları Konferansı, Katar, 1977.
Kimlik ve miras uzmanı Dr. Abbas Hacı Emin ile röportaj, Katara Kültür Kenti Kurumu, 2020.
Mevki-i Zübârtü'l-Eserî, Heyetü Metâhifi Katar, Akadîmiyet'd-Devhati li'n-Neşr, 2014, Doha.
"El-Cerîdetü'r-Resmiye" Şüûnü'n-Nak, Ali bin Ali Matbaaları, Doha, Katar:
Kânûnü İttifâkiyeti Nakdi'l-Halîc, 1965.
İttifâkiyeti Nakdi Katar ve Dubai, 1966.
Tarhü Tedâvüli Riyali Katar ve Dubai, 1966.
Tahdidi Şekli ve Tasmimi Nakdi Katar ve Dubai, 1966.
Sahbü Nakdi Katar ve Dubai, 1973.
İnşâü Müesseseti'n-Nakdi'l-Katari, 1973.
Tedâvülü Riyali Müesseseti'n-Nakdi'l-Katari, 1973.
Araştırmacı Muhammed Abdullah Sadık'ın kişisel para ve belge koleksiyonları

KATAR PARALARI

Para, sağlam ve güvenilir bir tarih sicilidir. Her devletin maddi, ekonomik ve uygarlık gücüne işaret etmekte, ülkenin politik durumu ile gelişmişlik düzeyini yansıtmaktadır.
Geçtiğimiz yüzyılın ortalarından itibaren Katar Devleti, mili ekonominin gelişimi ve kalkınmasına hassasiyet göstermiştir. Ekonomi, finans ve siyasette bağımsızlığını güçlendirmek adına millilik ve güvenilirlik kriterlerine sahip birçok Katar riyali sürümünü tedavüle sokmuştur.
Geçmişten en son sürümü 2020 yılında gerçekleşen «Katar Paraları» konusunu anlatmakta olan bu kitap, Katar tarihi, endüstrisi, yerel kaynakları, çağlar boyu ilk uygarlıklarla ekonomik iletişimi ve Katar'da geçmişten günümüze tedavüle girmiş paraları farklı bölümlerde ele almakta, paranın basım serüveni, özellikleri ve fotoğraflarına yer vermektedir.

E-Kitap